

Kudusi LAME

GJENOCIDI SERB NDAJ SHQIPTARËVE NË KOSOVË VEPRIMTARI E NGRITUR NË LIGJ

Në vitin 2020 në Beograd u publikua libri “Gjenocidi shqiptar kundër serbëve në shekullin XX”. Vërtet për t’u pasur lakmi. Serbët po e kanë përkushtimin dhe fuqinë të botojnë libra në vijimësi kundër shqiptarëve edhe kur nuk kanë asnjë fakt, por duke i improvizuar dëshmitë. Ky libër i serbëve akuzues për shqiptarët, është përkthyer në shumë gjuhë të botës. E këtë libër, si edhe të tjerët i financon me dorë të lirë pa u kursyer shteti i Serbisë.¹ Kjo lloj praktike është tentativë për të na e helmuar historinë, çka është një tregues plus se Serbia ishte, është dhe mbetet armiku ynë. Ai armik që historikisht ka kryer gjenocid mbi shqiptarët e trojet e tyre.

Ne tashmë e kemi të qartë se gjenocidi është vrasja e qëllimshme e njerëzve në baza etnike, nacionale, racore, religjioze apo (nganjëherë) politike, si dhe veprime të tjera të qëllimshme, që shpiten në eliminimin fizik të kategorive të mësipërme. Veprime të cilat kanë ndodhur në trojet shqiptare historikisht prej të gjithë armiqve pushtues, por kryesisht prej serbëve dhe grekëve. Ashtu sikurse vlerësohet se në përgjithësi, gjenocid nuk është shkatërrimi i menjëhershëm i një kombi, përveç kur mbërrihet vrasja masive e të gjithë anëtarëve të atij kombi. Prandaj duhet të kuptojmë se me gjenocid nënkuptohet një plan i koordinuar i veprimeve të ndryshme me qëllim shkatërrimin e bazave thelbësore të jetës së grupeve kombëtare, shkatërrimin e vet grupeve. Objektivi i një plani të tillë do të ishte shpërbërja e institucioneve politike dhe sociale, kulturës, gjuhës, ndjenjave kombëtare, religjionit, mbijetesës ekonomike të grupeve kombëtare, shkatërrimit të sigurisë personale, lirisë, shëndetësisë, dinjitetit, e madje edhe jetët e individëve që u takojnë grupeve të tilla.² Konventa mbi gjenocidin në nenin 2 të saj, quan gjenocid “cilëndo nga veprat në vazhdim të kryera me qëllim të shkatërrimit tërësisht ose pjesërisht të një grupi kombëtar, etnik, racor,

¹ <https://www.kultplus.com/libri/gjenocidi-shqiptar-kunder-serbeve-ne-shekullin-20-libri-me-i-ri-i-serbeve-kunder-shqiptareve/> 16.03.2022

² <https://sq.wikipedia.org/wiki/Gjenocidi> 17.03.2022

ose religjioz, si:³ (a) vrasjen e anëtarëve të grupit; (b) lëndim serioz trupor apo mendor të anëtarëve të grupit; (c) shkatërrim të qëllimshëm të kushteve jetësore llogaritur të sjellin shkatërrimin e pjesshëm apo të plotë fizik të grupit; (ç) marrja e masave për të ndaluar lindjet brenda grupit; (d) transferimi me dhunë i fëmijëve nga një grup në tjetrin. Vepra këto që janë kryer me shumë egërsi për një shekull kundër shqiptarëve në trojet e pushtuara nga Serbia dhe Jugosllavia.

Sipas dr. Gregory Stanton, gjenocidi zhvillohet në tetë faza:⁴

a. *Klasifikimi*: njerëzit ndahen në “ne (serbët) dhe ata (shqiptarët)” të padëshiruarit, të urryerit-dhunë e vazhdueshme kundërshqiptare prej Serbisë.

b. *Simbolizmi*: Kur simbolet kombëtare shqiptare kombinohen me gjuhën e urrejtjes, që në asnjë moment për mbi një shekull Serbia nuk e ka shmangur dhunën dhe urrejtjen ndaj gjuhës shqipe, flamurit kombëtar, dokeve, zakoneve, kulturës, historisë, zhvillimit shqiptar etj.

c. *Dehumanizimi*: Kur vrasja e anëtarëve të grupit tjetër quhet normale, sepse është tejkaluar neveria njerëzore kundër vrasjes – që në gjithë historinë e pushtimit vrasja e shqiptarëve është kryer pa dhimbje, për kënaqësi, për interesa pronësore dhe gjithnjë me urdhra e programe shtetërore të Serbisë.

d. *Organizimi*: Gjenocidi ka qenë dhe është gjithmonë i organizuar. Forca të veçanta ushtarake apo paramilitare shpesh armatosen dhe trajnohen-gjë që ka shoqëruar gjithë historinë e pushtimit sllav të tokave shqiptare, por që e kemi të freskët çfarë bënë ata gjatë luftës çlirimtare të Kosovës.

e. *Polarizimi*: Grupet urryese shpërndajnë propagandë polarizuese... -gjuhë që serbët e kanë përdorur historikisht ndaj shqiptarëve, por që vijnë edhe sot.

ë. *Identifikimi*: Viktimat identifikohen dhe ndahen në bazë të identitetit etnik apo religjioz... -që në rastin konkret, po tentohet të viktimizohet kryesi i krimit.

f. *Asgjësimi*: - që ka shoqëruar një shekull pushtim të Serbisë ndaj trojeve shqiptare, por tentativa e periudhës mars-qershor të vitit 1999, konsiderohet si kulm i gjenocidit serb kundër shqiptarëve, që detyroi botën të intensifikonte intervenimin e armatosur për ta ndaluar gjenocidin.

g. *Mohimi*: Autorët e krimit... mohojnë kryerjen e krimit ... -që kërkon vendosmërinë tonë kombëtare për ta vënë kriminelin në bankën e të akuzuarit si kryes i krimit të gjenocidit. Ne nuk po e bëjmë si e sa duhet detyrën tonë përballë krimit të gjenocidit kundërshqiptar nga Serbia.

³ Po aty.

⁴ Po aty.

Sipas librit “Akuza që ulërijnë” të dietarit austriak Leo Freundlich, vetëm në veriun e Shqipërisë, gjatë vitit 1912 u vranë në mënyrën më mizore rreth 250 000 shqiptarë nga pushtuesit serbë dhe malazezë. Ndërsa gjatë periudhës së viteve 1912-1913, kur aleanca ballkanike i kishte sulmuar trojet shqiptare, u vranë dhe u masakruan rreth 500 000 shqiptarë.⁵ Po sa shqiptarë jetonin në atë kohë në trojet shqiptare? Përgjigja është e thjeshtë afërsisht 1.5 milion banorë. E kur jemi përballë këtij numri, vlerësojmë se vetëm në Luftën e Parë Ballkanike, sllavët kanë vrarë e masakruar 33% të shqiptarëve. A është ky gjenocid? A është kryer gjenocid shtetëror? Përgjigja është pa mëdyshje - po. Por ja që edhe në Rusi janë shkruar e folur gjëra të pabesueshme kundër shqiptarëve. Është arritur deri aty sa disa herë është folur për “gjenocidin e shqiptarëve kundër serbeve”.⁶ A nuk kemi ne mundësi të bëjmë të qartë gjendjen e ndodhur në fakt për ta vënë Serbinë edhe Rusinë ku u takon? Mendoj që kemi. Por për fat të keq nuk investohet për këtë nga ata që kanë pushtet dhe kanë detyrë të investojnë. Ndërsa ne këtu bëjmë evidenca, i tregojmë njëri-tjetrit se kemi hulumtuar për këtë çështje dhe këtu mbaron puna e të gjithë jemi të kënaqur me veten, por jo edhe kombi ynë me ne.

Lord Bajroni për shqiptarët ka thënë: “S’ka komb tjetër, të jetë marrë nëpër këmbë kaq pamëshirshëm, nga shtetet fqinjë”.⁷ Por ja që sot e kemi Serbinë viktimë. Zëdhënësi i ushtrisë që kreu gjenocid në Kosovë në vitet 1997-1999, Aleksandër Vuçiç - u zgjodh këto ditë për herë të tretë president i Serbisë dhe përshëndetet nga të gjithë kryetarët e shteteve; ndërsa Jakup Krasniqi - zëdhënësi i Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, që ka bërë përpjekje të shpëtojë nga gjenocidi veten, familjen e tij dhe kombin e tij, quhet kriminel lufte dhe është i mbyllur në burgun fashist të të quajturës Gjykatë Speciale për krimet e supozuara se janë kryer nga Ushtria Çlirimtare e Kosovës, gjykatë që realisht ka marrë të gjitha karakteristikat e gjykatave hitleriane kundër çifutëve para dhe gjatë Luftës së Dytë Botërore. A kjo është drejtësia? A kështu duhet të ndërtohet e ardhmja e fqinjësisë tonë shqiptare me Serbinë? Në historinë botërore, nuk ka ndodhur asnjëherë që një shtet i cili ka kryer të gjitha krimet e përfshira në Konventat Ndërkombëtare, të ndihet dhe quhet viktimë. Serbia po. Edhe në ditët e sotme, në tekstet shkollore shpesh Serbia paraqitet si komb-viktimë e popujve që e rrethojnë, duke ushqyer rininë me urrejtje sidomos ndaj

⁵ <https://www.fjalaelire.com/post/e-v%C3%ABrteta-shqiptare-dhe-g%C3%ABnjeshtat-serbe-p%C3%ABr-gjenocidin-e-shqiptar%C3%ABve-ndaj-serb%C3%ABve> 17.03.2022

⁶ <http://www.gazetadita.al/a-kane-shkuar-mercenare-nga-shqiperia-e-kosova-te-luftojne-ne-ukraine-disa-fakte-historike-per-kujtese/> 17.03.2022

⁷ <http://www.zemrashqiptare.net/news/55936/fatbardha-demi-dy-shekuj-gjenocid-mbi-shqiptaret.html> 17.03.2022

shqiptarëve. Sipas teksteve serbe të historisë e konkretisht të Historia e klasës së 8-të, faqe 192 shkruhet: *“Krizën në Kosovë e kanë sjellë aksionet e grupeve terroriste të shqiptarëve (UÇK), rebelimi dhe konflikti me forcat e rendit (policinë dhe ushtrinë e Serbisë... se pas hyrjes së forcave të NATO-s janë shpërngulur 200 000 serbë dhe janë vrarë disa qindra të tjerë”*.⁸ Si e ushqejnë tekstet shkollore rininë? Apo ne jemi qytetarë dhe nuk mund të tregohemi si serbët. Sa e shpifur për të gjithë ata që propagandojnë këtë banalitet, të cilin përpiqen të na e diktojnë edhe të gjithë ata që duan të na shohin të dobët dhe të pavendosur.

Sikundër shihet, vdekshmëria e shqiptarëve në luftërat ballkanike ishte shumë e lartë, gjë që bashkë me eksodin, solli përgjysmimin e popullsisë shqiptare në këto hapësira. Fjala vjen, në statistikën e vitit 1911, Kosova kishte 950 000 myslimanë. Ndërsa në vitin 2011, njëqind vjet pas gjenocidit në luftërat ballkanike, bëhet më e qartë përmasa e atij gjenocidi, sepse pas një shekulli, Kosova mezi ka pasur 1 739 825.* Ky spastrim etnik i tmerrshëm, sipas autorit Justin McCarthy ishte i planifikuar nga shtetet ballkanike, veçmas gjatë Luftës së Parë Ballkanike, gjë që e vërteton ekzistenca e qëllimit të gjenocidit: *“Në luftërat ballkanike, secili nga fitimtarët gjithashtu dëshironte që të shihte një fund të pranishmë myslimane në tokat që ata kishin pushtuar”*.⁹ Që nënkuptonte zero shqiptarë në trevat që ata do të përvetësonin.

Leon Trocki, si korrespondent lufte në luftën ballkanike do të raportojë: *“Po digjej gjithçka përreth nesh. Të gjitha fshatrat shqiptare, të afërta dhe të largëta, ishin kthyer në shtylla zjarri dhe më tej: Dy ditë pas arritjes sime në Shkup, e para gjë që do të shihej në mëngjes ishte grumbulli e kufomave të shqiptarëve me koka të thyera nën Urën e Vardarit, mu në qendër të qytetit. Disa thoshin se ishin shqiptarë, të cilët ishin mbytur nga çetnikët, të tjerët thoshin se ata i kishte sjellë uji i lumit. Vetëm një gjë dihej se ata njerëz nuk ishin vrarë në luftime...”*.¹⁰ Ky gjenocid ndodhi edhe në Luftën e Parë Botërore, edhe ndërmjet dy luftërave, edhe në Luftën e Dytë Botërore, edhe pas kësaj lufte, duke kulmuar në vitin 1999, kur u tentua të shfarosej gjithë kombi në hapësirat e Kosovës, por që falë Ushtrisë

⁸ “Shqiptarët në tekstet shkollore të Serbisë dhe të rajonit” Mazllom Kumnova Educologia 5/2011. Universiteti i Prishtinës - Fakulteti i Edukimit).

* Dihet se popullsia e botës është rritur 7 herë për 100 vjet. E sipas kësaj llogarie, shqiptarët në Kosovës duhet të ishin jo më pak se $950\,000 \times 7 = 6\,650\,000$ qytetarë shqiptarë, pa folur që populli shqiptar në Kosovë ka pasur deri tani popullsinë më të re në moshë, çka lë të kuptohet se rritja mund të ishte edhe 8, 9, apo 10 herë për 100 vjet.

⁹ Studim nga Milazim Krasniqi - <http://www.islami.eu/te-ndryshme/2817.html>

¹⁰ <https://portalb.mk/12236-raportimet-e-trockit-per-gjenocidin-sllav-kunder-shqiptareve-1912-1913/> 20.03.2022

Çlirimtare të Kosovës, e cila solli gjithë fuqinë e botës moderne, si bashkëluftëtare të saj në Kosovë, bëri të dështojë ky plan për të na shfarosur, por nuk mundi të shmangë gjenocidin i cili ka mbetur i pranishëm në historinë e asaj kohe të lavdishme, që na solli shtetin e Kosovës.

Duke vlerësuar se gjenocidi i Serbisë ndaj shqiptarëve historikisht ka qenë një veprimtari e ngritur në ligj, sjellë në evidencë faktin, se: qeveria e Principatës së Serbisë urdhëroi më 1832 që çdo shqiptari dhe boshnjaku, që kapet në territorin e Serbisë, t'i mëshohen nga 25 të rëna me shkop, ndërsa më 1834 urdhëroi të përdoret ushtria për t'u djegur fshatrat. Ashtu sikurse më 2 mars 1865, Knjaz Mihaili kishte nxjerr ligjin për kolonizimin e të huajve. Me atë ligj territoret të cilat i posedonin shqiptarët, sidomos nga sanxhaku i Nishit dhe i Pirotit u serbizuan. Shkrimtari serb Jovan Haxhivasileviq, shpjegon qëllimet e qeverisë serbe për pushtimin e territoreve në Jug. Ai shkruan se dëbimi i shqiptarëve u bë me qëllim që Serbia të bëhet shtet i pastër nacional dhe të krijohet mundësi që aksioni serb në të ardhmen të drejtohet nga pjesët e Kosovës.¹¹

Pra, duhet të jemi të qartë, se që në fillimet e saj shtetërore, Serbia mendonte dhe programonte, urdhëronte e vepronte ligjërisht për zhdukjen e shqiptarëve. A nuk u kujtohet, gjatë vitit 1989, kur na u bë edhe helmimi i nxënësve me gazra toksike, të porositur e sjellë, siç u tha e u shkrua në atë kohë nga Izraeli, vetëm për t'i helmuar nxënësit shqiptarë që ishin rinia me e pastër në Evropë, dhe ishin në shtim të madh?¹² Kështu pra ka ardhur gjithë historia e këtyre trevave – vra, masakro, shpërngul, asimilo, grabit pronat, vetëm e vetëm që të zhduken shqiptarët nga atdheu i tyre për ta tjetërsuar atë. E gjithë kjo veprimtari ishte që në fillimet e ngritur në ligj dhe e zbatuar me vendime dhe urdhra shtetërore në gjithë hierarkinë e shtetit të Serbisë.

Parimet që kanë udhëhequr Serbinë në procesin e pushtimit dhe të tjetërsimit të trojeve shqiptare

Për ta pasur më të qartë se sa veprimtaria gjenocidiale serbe është ngritur në ligj, po sjellë siç gjenden nëpër literatura, parimet që kanë udhëhequr Serbinë e serbët në procesin e pushtimit dhe të tjetërsimit të

¹¹ <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf-6T4bObFloFtmkbPeKXHoom112j1kTeBxztltAYKstdROw/viewform> 21.03.2022

¹² <https://www.radiokosovaelire.com/nazmi-bajra-helmimi-i-nxenesve-shqiptare-te-kosoves-me-gazra-toksike-1990-fillimisht-ne-podujeve/> 21.03.2022

trojeve shqiptare, në mënyrë që të jemi sa më të qartë se cilët janë fqinjët sllavë e çfarë kanë bërë ata mbi ne. Këto parime janë:¹³

- Të vriten shqiptarët edhe kur janë paqësorë, të burgosen djemtë e vajzat, të diskriminohet inteligjencia, shkencëtarët, mësuesit, arsimi, gjuha e kultura shqiptare.

- Të pastrohen trojet shqiptare të pushtuara nga trashëgimia e hershme ilire, për të zhdukur lashtësinë e banimit të këtyre trojeve nga shqiptarët.

- Sa më tepër shqiptarë të zhduken apo të shpërngulen me forcë, aq më të mëdha janë meritat e çdo serbi para atdheut.

- Të shfarosen krerët më të rrezikshëm shqiptarë nëpërmjet një plani të studiuar mirë. Kjo të arrihet nëpërmjet nxitjes së vazhdueshme të grindjeve, gjakmarrjes ose vrasjes së krerëve të njohur duke paguar persona të ndryshëm.

- Në plan të parë të pushtimit, sundimit dhe shfarosjes për pastrimin etnik të trojeve shqiptare të jetë brigandazhi. Bandat serbo-malazeze të bëhen tmerri i banorëve, t'i shfarosin dhe t'i shpërngulin ata.

- Persekutimi i shqiptarëve të jetë i shfrenuar. Përveç persekutimit, shtypjes dhe shfarosjes masive, të bëhet edhe përgatitja e opinionit serb nëpërmjet denigrimit të figurës shqiptare në tërësi dhe të çdo shqiptari, në veçanti.

- Të bëhen të gjitha përgatitjet dhe të arrihet që trevat e forta dhe kompakte të shqiptarëve të shkatërrohen sa më shpejt, duke futur në mesin e tyre të paktën 50% të popullsisë serbo-sllave.

- Të organizohet e të kryhet çarmatimi i popullsisë shqiptare duke armatosur njëkohësisht popullsinë serbe.

- Çdo shqiptar duhet të pagëzohet në fenë ortodokse, duke bërë përpjekje që brenda disa brezave të serbizohet gjithë populli. Që brenda një kohe të shkurtër asnjë shqiptar të mos guxojë të flasë gjuhën shqipe, “atë gjuhë të ndyrë”.

- Shqiptarët në trojet e tyre duhet të jenë robër. Ata duhet që kur kolonët sllavë të vendosen në djerrina, të bëjnë kthimin e tyre në toka të punueshme. Të detyrohen të japin kontribut ose të punojnë angari për ndërtimin e shtëpive të kolonëve, bile, edhe t'i strehojnë në banesat e tyre. Kolonët kanë të drejtë t'ua marrin tokën shqiptarëve bashkë me të mbjellat ende të pakorrura, duke bashkërenduar dhunën e tyre me autoritetet.

- Të bashkohen me Serbinë krahina si Shkodra dhe një copë e Shqipërisë së Veriut.

- Të nacionalizohen plotësisht nga serbët krahinat përreth maleve të Sharrit.

- Me shqiptarët duhet vepruar në dy fusha për shfarosjen e tyre. Me anë të kolonizimit gradual dhe me forcën brutale të pushtetit të organizuar

¹³ Kudusi Lama, Kosova dhe Ushtria Çlirimtare, Tiranë, 2005, f. 52-55.

shtetëror. Pra, ngushtimi gradual i shqiptarëve me anë të kolonizimit, kombinuar me shpërnguljen masive.

- Analfabetizmi të jetë një nga fushat e mbajtjes së shqiptarëve nën sundim. Vetëm ai shqiptar që nuk ka arsim, është i padëmshëm, pasi ai nuk ka mundësi të njohë trashëgiminë historike dhe kulturore të kombit shqiptar. Prandaj, të kemi sa më shumë shqiptarë analfabetë.

- E drejta e lirisë, demokracisë, dinjitetit dhe kulturës, është vetëm e serbëve. Shqiptarët duhet t'i kenë ato të kufizuara.

- Serbët këndojnë: “Edhe në ethet e vdekjes, derisa zemra të punojë, do të kërkojmë, që edhe në atë botë këta njerëz të mos jenë fqinjët tanë”.

- Asgjë nuk duhet të ndodhë apo zhvillohet jashtë interesave serbe, qoftë edhe ngjarjet e rëndësishme historike, duhet të jenë ashtu siç duan serbët, jo ashtu siç kanë qenë apo ndodhur me të vërtetë në kohën e tyre.

- Të bëhemi predikues të lirisë, të demokracisë dhe të së vërtetës, duke luajtur rolin e një prokurori publik kundër një populli, siç është populli shqiptar nën sundimin serb.

- Të vihen taksa për çdo lindje fëmijësh shqiptarë.

- Ndërtimet urbane në Kosovë dhe viset e tjera shqiptare të bëhen vetëm sipas trashëgimisë urbane të Serbisë, vulat dhe firmat të jenë vetëm serbisht, është e pakuptueshme që ato të jenë shqip. Emrat e vendeve duhet të ndërrohen për të humbur njëherë e mirë çdo shenjë e prejardhjes së këtij kombi.

- Emërtimi i kombeve dhe popujve të bëhet vetëm serbisht. Po kështu, duhet të zhduken njëherë e mirë emrat kombëtarë shqiptarë të njerëzve. Ata duhet të emërtohen vetëm me emra serbë.

- Emigrimi duhet të mbetet një nga rrugët më me efektivitet për shpopullimin e viseve shqiptare.

- Kisha Ortodokse Serbe duhet të propagandojë “gjenocidin” e shqiptarëve kundër serbëve. Shqiptarët të quhen nazistë.

- Kosovarët të zhvishen nga identiteti i tyre, nga shtëpitë e tyre, nga emërtimet, kujtimet dhe arkivat e tyre. Edhe të gjithë shqiptarët mund të zhduken në emër të Serbisë së Madhe.

- Të shfrytëzojmë kohën për të pastruar dhe serbizuar sa më shumë territore shqiptare, për sa kohë Evropa do ta injorojë çështjen e Kosovës dhe të shqiptarëve në tërësi, ose më saktë, për sa kohë shqiptarët nuk do të kenë fuqinë t'i diktojnë Evropës që ta kthejë fytyrën nga ata.

- Të shfrytëzohet fanatizmi etnik e fetar i popullit serb për të nxitur agresivitetin e tyre kundër shqiptarëve.

- Shkatërrimet, barbaritë, plaçkitjet, djegiet, rrënimet e çdo gjëje që është shqiptare, bombardimet, terrori intensiv, masakrat masive, përdhunimet, zhdukjet e personave, burgosjet masive, përdorimet e të gjitha llojeve të

armëve të rënda nga ushtria dhe policia, të mbeten norma të veprimtarisë së përhershme serbe në Kosovë e viset e tjera të populluara me shqiptarë.

- Vullneti politik i popullit të Kosovës të likuidohet me të gjitha mënyrat e mjetet deri në zhdukjen fizike të tij.

- Vendet evropiane kanë investuar në Serbi kapital ekonomik dhe politik: Italia mbi 800 milionë dollarë, Franca mbi 1 miliard dollarë, Gjermania mbi 700 milionë dollarë, ndërsa Rusia ka tregun e armëve të Serbisë. Të shfrytëzohet ky fakt për të bërë që këto shtete të jenë në anën tonë, pasi ndryshimet u sjellin atyre humbje të kapitalit ekonomik dhe rënie të prestigjit politik.

Ja, pra, mbi cilat parime është mbështetur veprimtaria serbo-sllave në Kosovë dhe në trojet shqiptare të pushtuara deri në qershor 1999. A nuk është ky gjenocid i ngritur në nivelin e ligjit? Unë jam i qartë dhe i bindur mbi këtë të vërtetë. Uroj dhe kërkoj që çdo njeri të qartësohet për këtë, sidomos serbët.

Parimet e popullit dhe luftëtarëve shqiptarë gjatë luftës për liri e pavarësi kombëtare dhe për ardhmërinë e tyre

Populli shqiptar në gjithë territoret e tij, i detyruar të jetë në luftë të vazhdueshme për identitet, liri dhe pavarësi, ka qenë në çdo kohë sa luftëtar i vendosur aq edhe qytetar i kulturuar. Gjatë luftërave populli shqiptar ka zbatuar disa parime që kanë ndikuar mjaft në ecurinë e fitoreve të tij. Nga këto parime meritojnë të veçohen:¹⁴

1. Asnjë luftëtar nuk ka të drejtë të dëmtojë sllavët që janë banorë të hershëm në territoret tona, përveç atyre që qëndrojnë me armë në dorë kundër qëllimit shqiptar për liri e pavarësi.
2. Asnjë luftëtar nuk ka të drejtë të djegë shtëpitë, apo të rrënojë kishat e serbëve.
3. Ndalohet rreptësishtë grumbullimi i plaçkës së luftës nga luftëtarët. Plaçka nuk është pjesë e luftës.
4. Asnjë luftëtar nuk ka të drejtë të shëmtojë trupat e të vrarëve të armikut, as t'i zhveshë armiqtë e vrarë, të plagosur ose të zënë robër.
5. Veprimtaria luftarake të jetë e gjallë dhe intensive vetëm kundër ushtrisë, mercenarëve dhe paramilitarëve, edhe në qoftë se armiku bën mizori ndaj shqiptarëve pa armë, për asnjë arsye nuk duhet të veprohet jashtë këtij parimi.
6. Shqiptari që kundërshton luftën kur ajo na diktohet ose bashkohet me armikun, bën tradhti, kushdo qoftë ai duhet të vritet. Por, kur një tradhtar

¹⁴ Kudusi Lama, Kosova..., f. 56-61.

është pa armë në dorë, duhet të gjykohet para gjyqit ushtarak duke e dënuar në bazë të dokumenteve, por asnjëherë sipas opinioneve dhe thashethemeve.

7. Sllavët si banorë të hershëm në territoret shqiptare, të cilët me kohë janë vendosur dhe kanë jetuar së bashku me shqiptarët, si dhe mjedisi të ruhen me forca. Besnikët e luftës të ndjekin armikun deri sa ta nxjerrin jashtë trojeve tona pa humbur kohë nëpër qytete e nëpër fshatra.

8. Kot e pa nevojë as gjaku i popullit tonë, as gjaku i popullit të armikut s'duhet të derdhet. Por, aty ku është nevoja, asnjë luftëtar të mos guxojë të kursejë aspak gjakun e vet e të të vetëve.

9. Të huajt që vijnë në territoret ku luftohet për të parë veprimet luftarake e për t'u njohur me situatën, qofshin evropianë apo amerikanë, diplomatë, politikanë apo gazetarë etj., të ruhen me njerëzit më besnikë dhe më të komunikueshëm.

10. Të vrarët shqiptarë nga popullata e masakruar të mos varrosen deri sa të vijë komisioni i huaj, nga OSBE-ja, ose, nga organizma të tjerë ndërkombëtarë. Mizoritë e bëra prej armikut, të evidentohen dhe të shënohen saktë për t'ua treguar Evropës dhe Amerikës.

11. Duke pasur tashmë të pranuar se çdo tregim për Ballkanin fillon me ilirët, kemi arritur në stadin e njohjes së plotë të vetvetes, të vlerave që kemi dhe të ardhmërisë që na takon. Prandaj, edhe na takon e drejta për të luftuar deri në vetëmohim për të arritur që të jemi të barabartë me të gjithë popujt e tjerë.

12. Të ndalohen serbët që të groposin përgjithnjë ndjenjat atdhetare të popullit të Kosovës, për të siguruar përjetësisht pushtetin në këto toka të begatshme që janë shqiptare.

13. Të mos zbrapsemi as para tendencës së kolonizimit gradual, as para forcës brutale të pushtetit të organizuar shtetëror të pushtuesit serb të trojeve tona.

14. Lindshmëria e djemve dhe e vajzave shqiptare të zbrapsë politikën e dhunës, të shfarosjes, të kolonizimit të Kosovës dhe të të gjitha trojeve shqiptare. Prehri i nënave dhe i grave shqiptare të jetë shtrati i rritjes kombëtare, i autoritetit dhe i forcës së popullit dhe të trojeve tona.

15. Tokën dhe nëntokën tonë ta punojmë vetë, ta shfrytëzojmë vetë dhe ta gëzojmë vetë.

16. Të arrijmë që të bëhemi populli më i arsimuar në Evropë dhe në botë, për të vënë në funksion universalitetin e intelektit tonë, që është i fuqishëm.

17. Të arrijmë që shkencëtarët kosovarë të mos privohen më nga e drejta për të botuar veprat e tyre, që trajtojnë trashëgiminë historike-kulturore të kombit shqiptar, që djemve dhe vajzave tona të mos u privohet e drejta të shkollohen në gjithë hierarkinë shkollore, në gjuhën amtare dhe me mendësi shqiptare.

18. Të mos lejojmë të kemi mungesa të elementeve të barazisë me kombet e tjera, të mos diskriminohemi për përkatësi kombëtare, të mos na refuzohet dialogu me popullin tonë, me kombet e tjera, me politikën dhe diplomacinë botërore.

19. Të mos lejohet askush, që për të drejtën intelektuale dhe morale të flasë shumë, duke hapur hendek midis lirisë, demokracisë dhe të vërtetës, që i lejon vetes; dhe lirisë, demokracisë e të vërtetës, që u lejon të tjerëve, shqiptarëve ose jo shqiptarëve.

20. Të kërkojmë që ngjarjet e rëndësishme historike të trajtohen ashtu siç kanë ndodhur në kohën e tyre, jo ashtu siç do të donte dikush të ndodhnin sot. Për asnjë arsye nuk do të lejojmë më, që përballë së pamundshmes të vihen jo vetëm njerëzit dhe jeta e tyre, por edhe historia, siç ka ndodhur deri tani për fatin e keq të shqiptarëve. Të mos lejojmë më që predikuesit e lirisë, të demokracisë dhe të së vërtetës, të kthehen në rolin e një prokurori publik kundër një populli, siç ka ndodhur çdo ditë në ish-Jugosllavi në mënyrë të veçantë kundër shqiptarëve.

21. Që të ndalojmë spastrimet e mëtejshme të Kosovës nga shqiptarët dhe të mundësojmë që gjuhën tonë ta përdorim për të shprehur atë që duam, që të ndërtojmë ashtu si duam, që të vulosim e të firmosim shqip, që vendet tona t'i thërrasim me emrat e lashtë të gjuhës tonë, që popujt e tjerë t'i emërtojmë shqip e të komunikojmë me ta shqip, që fëmijët tanë t'i emërtojmë me emrat tanë të etnitetit të lashtë; duhet të luftojmë, të luftojmë dhe të luftojmë pafundësisht.

22. Të respektojmë kombet e tjera dhe në asnjë rast të mos përfitojmë për vete në dëm të tyre, ashtu siç dëshirojmë dhe luftojmë, që për vete të kemi të drejta për ekzistencë dhe progres njerëzor e paqësor, të dëshirojmë të njëjtën gjë edhe për kombet e tjera, dhe kur të kemi mundësi të luftojmë që edhe ata të kenë atë që u takon, sikurse edhe neve, të mbrojmë lirinë tonë dhe të kombeve të tjera, të drejtën për vetëvendosje, për të jetuar në paqe, siguri e stabilitet dhe për të ndërtuar ardhmërinë tonë dhe të tyre.

23. Pa përdorimin e forcës së armës, asnjëherë armiqtë nuk na e kanë dëgjuar zërin. Prandaj, edhe në momentet e luftës së fundit për çlirimin e Kosovës, faktorit politik shqiptar i dha vitalitetin e duhur dalja në skenë e luftës e UÇK-së, sepse, në kushtet tona, vetëm me ndihmën e forcës së organizuar ushtarake mund dhe do të mundësohej ndreqja e padrejtësive ndaj kombit shqiptar, si dhe do të shpëtonte Kosova nga copëtimi i planifikuar me hollësi nga regjimi pushtues serb, që synonte serbizimin e saj. Prandaj, t'ia njohim vlerën forcës duke vlerësuar edhe urtësinë e qytetarinë.

24. Të bëjmë që ta kuptojnë të gjithë se detyra e njeriut është të ndërtojë jetën, të mbrojë jetën, të pasurojë jetën dhe të ngrejë në pedestal mbrojtjen

e vlerave hyjnore të njeriut, që është produkt i dashurisë dhe nuk lind kurrë nga urrejtja. Këto parime i kanë udhëhequr shqiptarët në luftë dhe do t'i udhëheqin përjetësisht. Prandaj çdo tentativë për t'i veshur ata me veprime kriminale do të dështojë. Por për këtë duhet të punojmë të gjithë për ta bërë të dukshme për sytë e opinionit botëror këtë pamje.

Krimet serbe kundër shqiptarëve në luftërat ballkanike

Krimet serbe kundër shqiptarëve në luftërat ballkanike,¹⁵ përfshijnë ekzekutime masive, masakrime të popullatës civile, pastrime etnike, konvertime me dhunë në fenë ortodokse dhe persekutime. Për krimet e ushtrisë serbo-malazeze gjatë pushtimit të tokave shqiptare më 1912 e 1913 ka raportuar shtypi i kohës në gjithë botën. Për hulumtimin e krimeve Shoqata për Paqe në Botë më 1913 kishte formuar një komision të posaçëm dhe e kishte dërguar në Ballkan. Pas vështirimit të gjendjes në trevat shqiptare, anëtarët e komisionit kishin konstatuar: shtëpitë dhe fshatra të tëra ishin shndërrua në hi, popullata e pafajshme dhe e paarmatosur është masakruar në masë, akte të pabesueshme të dhunës, plaçkitje dhe krime të çdo lloji, ishin mjete të cilat i kishte përdorur dhe ende i përdor ushtria serbo-malazeze, me qëllim të asgjësimit të plotë etnik të trevave të banuar tërësisht me shqiptarë.¹⁶ Numri i viktimave në vilajetin e Kosovës nën kontrollin serb vetëm në muajt e parë llogaritet të jetë rreth 25 000 njerëz. Numri i përgjithshëm i të vrarëve gjatë viteve 1912 dhe 1913 në të gjitha trevat shqiptare nën kontrollin serb llogariten të jenë rreth 120 000 të dy gjinive dhe të moshave të ndryshme.¹⁷

Raporte të shumta flasin për krime në masë ndaj popullatës shqiptare, si për shkatërrim të qyteteve shqiptare, djegie të fshatrave, grabitje të shtëpive, therje të gjithë njerëzve të kapur, përdhunim të grave e vajzave etj. Po kështu vërehet se të burgosur shqiptarë detyrohen të marshojnë qindra kilometra, e kur dikush lodhet e bie përtokë, ai theret me bajoneta e lihet të kalbet në rrugë. Fritz Magnussen, korrespondent lufte i gazetës daneze *Riget* raporton: “Aktivitetet e ushtrisë serbe në Maqedoni morën karakter të një shfarosje të popullsisë shqiptare”.¹⁸ Çdo veprim kryhej vetëm me urdhër. Ky ishte gjenocidi.

¹⁵ https://sq.wikipedia.org/wiki/Krimet_serbe_kund%C3%ABr_shqiptar%C3%ABve_n%C3%ABluft%C3%ABrat_ballkanike 17.03.2022

¹⁶ Po aty, 2.

¹⁷ Po aty.

¹⁸ Po aty, 2.

Fillimi i gjenocidit serb dhe ligjërimi i tij

Në katër gjenerata, në 120 vjet, nëse një gjeneratë llogaritet 30 vjet, nga vitet 1877/78 deri me 1999, Serbia ka ushtruar tri gjenocide kundër shqiptarëve dhe shumë masakra e dëbime të tjera në “meskohë” dhe tri herë e ka aneksuar Kosovën e sotme dhe fillimisht një Kosovë tjetër (Nish, Prokuplje, Kushumli, Vranjë, Leskovc, Pirot, Tërn). Më 1877/78, Serbia kreu gjenocidin e parë të madh kundër shqiptarëve duke masakruar e dëbuar mbi 200 000 shqiptarë nga një territor më i madh se sa Kosova e sotme, i cili ishte sanxhaku i Nishit, të cilin e aneksoi dhe iu njoh si territor i saj në Kongresin e Berlinit.¹⁹ Këtë akt të Kongresit të Berlinit e konsideroj ligjërimin e parë ndërkombëtar të gjenocidit serb ndaj shqiptarëve e tokave të tyre. Në qoftë se deri në atë kohë kishte pasur vetëm ligjërime kombëtar, Kongresi i Berlinit bëri edhe ligjërimin ndërkombëtar.

Vlerësime dhe përgjegjësi

Kancelarja gjermane Merkel në Izrael në vitin 2021 është shprehur se: *“Holokausti është, natyrisht, një ngjarje unike për të cilën ne vazhdojmë të mbajmë përgjegjësi. Në çdo fazë të së kaluarës dhe të së ardhmes”*. Pra, Gjermania edhe pas 80 vjetëve ende mban përgjegjësi për holokaustin ndaj izraelitëve! Ndërsa Serbia, pas vetëm 20 vjetëve, jo që nuk mbanë përgjegjësi por edhe i mohon masakrat, krimet e gjenocidin kundër shqiptarëve.²⁰ Dhe bën të gjitha përpjekjet ta paraqesë veten si viktimë në opinionin ndërkombëtar. Sepse ashtu ka bërë gjatë gjithë historisë dhe i ka dalë mirë. A do t'i dalë mirë edhe në vijim? Unë them jo. Por ne duhet të kthejmë sytë nga vetja.

Në një artikull të publikuar në “Crusading”, profesori Shiman, konstaton se *“serbët janë duke bërë një luftë gjenocidi kundër shqiptarëve. Ata duan që ta shfatosin tërë kombin – me rrënjë dhe degë”*.²¹ Në vazhdimësi Serbia me ushtrinë e saj, me urdhra e vendime shtetërore, disa i dogji, të tjerët i dënoi me dënime të ndryshme, të tretët i dëboi nga trojet e tyre, duke pretenduar se nuk ishin shtetas të vet, e shtëpitë e tyre dhe tërë pasuritë ua mori dhe ua dha bashkëkombësve; ndërsa mësuesve dhe drejtuesve të shqiptarëve ua shkuli gjuhën në gurmaz, librat e tyre i dogji, duke u kërcënuar se ato rrëfejnë dhe përmendin në të gjitha anët atë emër të

¹⁹ <https://ekonomiaonline.com/opinione/nga-gjenocidi-ne-gjenocid/> 16.03.2022

²⁰ Po aty.

²¹ <https://www.botasot.info/historia-lajme/1693737/fakte-tronditese-te-gjenocidit-serb-femrat-shqiptare-perdhunoheshin-mbuloheshin-me-kashte-dhe-digjeshin-te-gjalla/>

mallkuar, dhe në të gjitha anët çrrënjosi atë besim të mallkuar që të mos përmendet kurrësi në shtetin e tij.²²

Pra, me invadimin e tokave shqiptare Serbia kishte synim të përhershëm, spastrimin etnik të atyre trojeve. E kjo veprimtari ishte tregues i ngritjes së gjenocidit në ligj shtetëror. Ashtu sikurse në vazhdimësi një rol të veçantë ka luajtur kisha serbe, e cila duke pasur edhe mbështetjen e pakursyer të shtetit, punoi sistematikisht për largimin e popullsisë shqiptare nga riti katolik, i përhapur gjerësisht në radhët e kësaj popullsie më se një mijë vjet më herët dhe orientimin e saj drejt ortodoksisë që e konsideronte fe sllave. Në këto rrethana një pjesë e mirë e popullsisë shqiptare të Kosovës përqafoi ritin ortodoks sllav.²³ Veprim kishtar, që nuk kishte për synim të fuqizonte fenë, por të asimilonte shqiptarët, ose t'i detyronte ata të iknin nga sytë këmbët e të lënë shkret tokat e tyre, të cilat i interesonin Serbisë për zgjerimin e shtetit të saj.

Masakrat serbe dhe kolonizimi i trojeve shqiptare nga serbët gjatë sundimit osman

Gjatë sundimit osman, ashtu si e gjithë popullsia shqiptare e islamizuar, edhe ajo e Kosovës, ndryshoi vetëm fenë, pa prekur qenien e vet etnike shqiptare.²⁴ Prania e popullsisë shqiptare në këtë kohë përbën në vetvete një dëshmi të pakundërshtueshme, që provon se ajo ekzistonte aty autoktone dhe vazhduese e popullsisë së dikurshme ilire, që i kishte bërë ballë me shumë forcë procesit të sllavizimit gjatë shekujve XII-XIV. Në bazë të burimeve arkivore historike e të tjera, dëshmohet se në trevat e sanxhakut të Nishit dhe më gjerë që nga antika e deri në shekullin XIX ekzistonte një komunitet i popullsisë shqiptare.²⁵ Kjo dëshmohet edhe me faktin, se në një dokument arkivor i datës 30 nëntor 1584, në mes tjerash thuhet: “*Krysheci me pesë fshatra dhe me 1 500 frymë shqiptarësh...*”.²⁶ Që nga viti 1844 Serbia kishte përpiluar shumë programe, me të vetmin qëllim për t'i shfarosë shqiptarët si popull - për një moment ose në etapa. Ndërsa viset e tyre të kolonizoheshin me elementin sllav. Për këtë qëllim monarkia serbe, intensifikoi edhe shtypin, publikimet dhe aktivitetin shkencor, ku

²² Jusuf Osmani, Kolonizimi serb i Kosovës, Prishtinë, 2000, <https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=6>

²³ Kosova në vështrimin ekciklopedik, Tiranë, 1999, f. 79-89.

²⁴ Po aty, f. 81.

²⁵ Jusuf Osmani, Kolonizimi serb i Kosovës..., <https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=9>

²⁶ Dokumente të shekullit XVI-XVII për historinë e Shqipërisë, I. Tiranë, 1989, f. 373.

synonte t'i vinte një mbështetje gjoja historike shkencore politikës grabitqare pushtuese të saj ndaj tokave shqiptare në Kosovë e gjetiu. Në këtë politikë ishte dhe është angazhuar me intensitet shkenca serbe, sidomos për sa i përket trajtimit të së kaluarës historike dhe autoktonisë së popullit shqiptar në viset e Ballkanit, ku jeton sot, para së gjithash në Kosovë dhe në Maqedoni. Kjo “shkencë” nuk ka pasur për bazë normat dhe moralin shkencor e të vërtetën shkencore, por vetëm interesat e politikës kundërshqiptare.²⁷ Për realizimin e kësaj, ata përdorën të gjitha format dhe metodat diplomatike e “shkencore”, duke mos kursyer as metodën e dhunës e të terrorit për spastrimin etnik të Kosovës, shkombëtarizimin e saj dhe kolonizimin me elementin sllav.²⁸ Për këtë mund të gjenden të dhëna të mjaftueshme në librin: *Historia e serbëve*, të autorit Konstandin Jireçek, botuar në shqip në Tiranë në vitin 2010.

Programi i politikës së jashtme të Serbisë për pushtimin dhe kolonizimin e viseve shqiptare u përpunua dhe u ligjërue në “Naçertanie” të Ilia Garashaninit më 1844. Në objektivat e së cilës ka gjetur mbështetje politika e gjenocidit serb ndaj shqiptarëve. Format kryesore të asaj politike ishin dhe mbetën dëbimi i shqiptarëve nga trojet e veta dhe kolonizimi i këtyre trojeve me popullsi sllave. Rrjedha e historisë së Kosovës, ndryshoi shumë pas Kongresit të Berlinit, më 1878, me shkëputjen e sanxhakut të Nishit nga trugu i vilajetit të Kosovës. Nga ai vilajet gjatë dimrit të vitit 1877/78 u bë spastrimi etnik i shqiptarëve me masat më radikale gjatë marshimit të ushtrive serbe në këtë Sanxhak. U bë pastrimi i më se 700 vendbanimeve shqiptare.²⁹

Usharakët serbë për të realizuar qëllimin e dëbimit dhe të kolonizimit kishin përdorur mjetet më brutale të likuidimit fizik të shqiptarëve, duke mos i kursyer as fëmijët, gratë e pleqtë. Djegiet e shkatërrimet e shtëpive të shqiptarëve qenë të pallogaritshme, gati të gjitha fshatrat shqiptare u bënë shkrumb e hi në kulm të dimrit të ashpër. Vetëm në njërën nga lagjet e qytetit të Nishit qenë bërë shkrumb e hi 300 shtëpi shqiptare. Grabitjet e pasurive ishin masive, duke nisur që nga stollitë dhe deri te mobiliat, shtrojë-mbulojë, veshjet, paratë, drithërat, bulmetrat, bagëtiti etj.³⁰

²⁷ Selami Pulaha, Popullsia shqiptare e Kosovës gjatë shekujve XV-XVI, Tiranë, 1984, f. 4.

²⁸ Kristo Frashëri, Kosova historike dhe Kosova e sotme, Konferenca e Bujanit, ASH e RSH dhe IH në Tiranë, Sesion shkencor kushtuar 55-vjetorit të Konferencës së Bujanit, mbajtur në Tiranë, më 20 janar 1999.

²⁹ Jusuf Osmani, Kolonizimi serb i Kosovës..., <https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=15>

³⁰ Shaban Braha, Vështrim mbi gjenocidin serb në Kosovë, botim nga Seksioni shkencor i Institutit shqiptar i mendimit dhe qytetërimit islam, Tiranë, 29 qershor 1999, f. 38.

Mbreti serb Millan Obrenoviq, për të arritur qëllimin e tjetërsimit të tokave shqiptare, ushtarëve të vet serbë u kishte shpërndarë proklamata, në të cilën thuhej: “... *sa më pak shqiptarë që të mbetën në territoret e çliruara nga Turqia, aq më shumë do të kontribuoni për shtetin. Sa më shumë shqiptarë të shpërngulur, aq më të mëdha meritat për atdhe*”.³¹ Ky ishte ligji i mbretit, kush mund të arsyetojë se nuk ishte ky gjenocid?

Duke u mbështetur në Ligjin mbi kolonizimin, nga 2 marsi 1865, pushteti serb të gjitha pronat e shqiptarëve do t'i kolonizojë me banorë serbë e malazezë. Po kështu më 3 janar 1880 nxjerr Ligjin për viset e reja të kolonizuara. Me këtë ligj Serbia përligj plaçkitjen e cila është bërë në popullatën shqiptare të sanxhakut të Nishit, duke i tjetërsuar plotësisht ato toka. Më 1879 ishte themeluar komisioni për kolonizim. Secili sllav kishte të drejtë të shkruaj lutje për të marrë tokë të braktisur në të ashtuquajturin “Arnautllëk”.³²

Në valën e kryengritjeve të përgjithshme shqiptare (1908-1912), qeveria e Serbisë e ka shpallur Programin e ri me titull: “Direktiva për punë me shqiptarët”, duke dëshiruar që të shkatërrojë tërë një popull. Në atë program në mes tjerash dedikuar opinionit evropian me titull “Arnauti i velike sile”, të autorit Vlladan Gjorgjeviqit. Një pamflet prej 188 faqesh, që është tregues se pushtuesi serb arrin lejen për likuidimin e shqiptarëve, pamflet që u publikua në disa gjuhë, nëpërmjet të cilit bëhen “dëshmi” se “shqiptarët nuk e kanë gjuhën, nuk i kanë librat e veta (letërsinë), nuk e kanë historinë e vetë, me atë sipas orientimeve (programeve) serbe nuk kanë të drejtë në jetë, nuk kanë të drejtë të ekzistojnë, nuk kanë të drejtë të formojnë kurrfarë shteti”. Jo vetëm kjo, por ministri i punëve të jashtme të Mbretërisë së Serbisë qartas do të kërkojë në Vjenë që shqiptarët “të likuidohen siç janë likuiduar popujt e Afrikës Veriore”.³³

Sukseset e mëdha që dolën nga kryengritjet shqiptare në fillim të shek. XX i shqetësuan pa masë shtetet ballkanike Serbinë, Malin e Zi, Greqinë dhe Bullgarinë. Prandaj ata në mars-maj 1912 lidhën Aleancën Ballkanike me qëllim të pushtimit të trojeve shqiptare dhe qëllime të tjera. Nikolla Pashiqi kishte hartuar projektin në vitin 1912 titulluar: Çka donë Serbia?... ku thuhet: “Serbia donë që të zbatohen ato urdhra nga Kongresi i Berlinit, të cilat po presin që të realizohen që 34 vjet. Serbia donë të punojë në frymë të Evropës. Ajo donë që të realizohet dëshira dhe qëllimi i Fuqive

³¹ Jusuf Osmani, Kolonizimi serb i Kosovës..., <https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=15>

³² Hakif Bajrami, Si e okupoj Serbia Kosovën më 1912, 1, Prishtinë, 2003, f. 11.

³³ Jusuf Osmani, Kolonizimi serb i Kosovës..., <https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=17>

evropiane. Ajo donë që edhe gjakun ta derdhë vetëm që të realizohet ëndrra e vëllezërve të saj. Ajo donë që në rrezik dhe në harxhimet e saj të realizohen vendimet e Fuqive evropiane”.³⁴ Çka është tregues se gjenocidin në ligj serbët nuk e kishin vetëm me ligje serbe, por edhe me miratime evropiane.

Gjenocidi serb ndaj shqiptarëve dhe kolonizimi i trojeve shqiptare në luftërat ballkanike, 1912-1914

Në luftërat ballkanike njësitë e ushtrisë, të policisë dhe organizatave terroriste bënin gara kush do të likuidonte më shumë shqiptarë, kush do të rrëronte shtëpitë e tyre, do të plaçkiste ose t'i kthente ata përdhunisht në fenë ortodokse. Metoda terrori këto, të preferuara për t'i detyruar shqiptarët të shpërnguleshin në vende të tjera. Në atë luftë ballkanike Serbia zgjeroi territorin e vet për 82% dhe popullsinë për 55%. Ndërsa Shqipëria humbi 67,79% të territorit shqiptar.³⁵ Humbje kjo që u referohet trojeve të cilat kishin mbetur pas pastrimit etnik me gjenocid të sanxhakut të Nishit. E përveç shpopullimit me shpërngulje me intensitet u punua edhe për konvertimin në fenë ortodokse. Ku bëhej presion jo vetëm mbi shqiptarët e besimit mysliman, por edhe në ata të besimit katolik, duke u munduar që me dhunë t'ia impononin fenë ortodokse.³⁶

Fshatrat shqiptare rrethoheshin, plaçkiteshin dhe u vihej flaka. Fshatra të panumërta u rrënuan për tokë, u shndërruan në grumbuj gërmadhash. Oficerët serbë shpallnin se “paqja efektive në Shqipëri mund të arrihet vetëm duke i shfarosur krejtësisht shqiptarët”. Urdhri suprem i Beogradit ishte i prerë: “Duhet mësuar ai popull i egër për të jetuar në një shtet modern”. E për të kuptuar nivelin e gjenocidit mjafton të lexojmë gazetatat serbe të kohës ku shkruhej: “Duhet të vdesin disa gjenerata të shqiptarëve që të harrohet çfarë bënë serbët ndaj tyre”.³⁷ Nga nëntori i vitit 1912 deri në qershor të vitit 1914, Kosova u shkatërrua më shumë se gjatë gjithë pushtimit pesëshekullor osman. U dogjën e rrafshuan 235 fshatra shqiptare, ...³⁸ Leo Freundlich, shkruan: “*Mijëra e mijëra burra, femra, pleq e fëmijë të vrarë e të mbytur me të therura, fshatra të djegura dhe shtëpi të plaçkitura, gratë dhe vajzat e çnjerëzuara, një vend i shkretuar, i*

³⁴ Po aty.

³⁵ Nuri Bashota, Tokat shqiptare në udhëkryqin e tanishëm ballkanik. Shqiptarët në rrjedhat ballkanike, Prishtinë, 1996, f. 275.

³⁶ Mark Krasniqi, Manastiri i Deçanit në traditën e popullsisë shqiptare të rrethinave, *Gjurmime albanologjike*, 18/1988, Prishtinë, 1989, f. 97.

³⁷ Riza Lahu, Golgota shqiptare, Tiranë, 1995, f. 43-44.

³⁸ Po aty.

plaçkitur, i larë me gjak, i turpëruar, dëshmon se serbët në Shqipëri nuk hynë si çlirimtarë, por si vrasës të shqiptarëve... Fshatra të panumërta u rrafshuan me tokë, u masakruan njerëz të panumërt në mënyrën më shtazarake. Vendi, ku gjeneratat e zellshme të shqiptarëve të varfër, krijuan atdheun e tyre, u shndërrua në grumbuj gërmadhash. Një popull i tërë u kryqëzua me gjak dhe Evropa hesht...”.³⁹ Natyrisht që Evropa e kishte ligjëruar gjenocidin serb mbi shqiptarët, siç po e ligjëron edhe sot.

Pronat në Kosovë para okupimit të vitit 1912 ishin më se 90% në duar të popullatës vendase shqiptare. Menjëherë, Serbia që më 20 shkurt 1914, nxori “Dekretligjin mbi kolonizimin e viseve të çliruara dhe të bashkuara në Mbretërinë e Serbisë”, i cili më vonë u plotësua. Dekretligji mbi kolonizimin e viseve të reja jugore i vitit 1920, i cili në vitin 1922 aprovohet si Ligj mbi kolonizimin e viseve të reja, Ligji mbi kolonizimin i vitit 1931 dhe shumë të tjerë. Pra, me këto akte juridike legalizohet dhuna ndaj shqiptarëve, të cilëve me anë të vënies në lojë të atyre tapive të pakta që i dispononin iu mohohet e drejta e tyre e pronësisë shumëshekullore mbi tokën.⁴⁰

Intensifikimi i punës nga Serbia për ngritjen në ligj të gjenocidit kundërshqiptar

Pas pushtimit të Kosovës, krahas operacioneve ndëshkimore, të dhunës, terrorit, vrasjeve, dënimeve etj., vijoj edhe presioni politik për shkombëtarizimin e popullatës shqiptare me metoda të ndryshme.⁴¹ Regjimi i mbretit Aleksandër në vitin 1920 e ka përpiluar programin special për pastrimin e territoreve etnike shqiptare. Duke u bazuar në atë program, ushtria serbe dhe xhandarmëria kanë bërë krime të papara, duke i djegur 182 fshatra shqiptare.⁴²

Programi i kolonizimit ishte një dukuri komplekse, që kishte qëllime të ndryshme: pikësynim i përgjithshëm dhe afatgjatë i tij ishte, siç u tha ndërrimi i strukturës kombëtare të popullatës në Kosovë, por në këtë mes, u ngatërruan edhe faktorë të tjerë. Një faktor i këtillë ishte dëshira për të ndalur valën e popullatës nga Serbia dhe Mali i Zi, që po emigronte në Amerikë, duke u ofruar toka të lira afër shtëpive të tyre. Një tjetër faktor ishte politika e dënimit të kaçakëve me konfiskimin e pronës së tyre:

³⁹ Jusuf Osmani, Kolonizimi serb i Kosovës..., <https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=21>

⁴⁰ Po aty, f. 23

⁴¹ Jusuf Osmani, Kolonizimi serb i Kosovës..., <https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=23>

⁴² Po aty.

mënyra më efikase ishte ajo e zbatimit të këtij dënimi, dhënia e tokave të tyre kolonëve.⁴³ Edhe mbreti kur vizitoi Gjilanin në vitin 1929, fshatarëve shqiptarë që iu ankuan për çështjet agrare, iu përgjigj me zemërim: “Shkoni në Turqi, nëse nuk jeni të kënaqur”!⁴⁴

Në konferencën ndërministrore më datën 1 tetor 1935, në Beograd u diskutua edhe për angazhimin rreth shpërnguljes së shqiptarëve, ku u nxorën këto konkluzione:⁴⁵ 1. Shpërngulja duhet të rregullohet sa më parë me konventë speciale me Turqinë dhe Shqipërinë. 2. Nëse me Shqipërinë nuk mund të lidhet marrëveshja dhe shtetasit tanë nuk dëshirojnë të shpërngulen në Turqi duhet bërë shpërngulja graduale e popullatës me prejardhje shqiptare e turke nga zona kufitare në brendësi dhe të kolonizohet ai vend me popullatë të nacionalitetit jugosllav; si dhe këmbimi i popullsisë me Shqipërinë. 3. T’i bëhen lehtësime popullsisë, e cila shpërngulet, si transporti, dhënia e pasaportave pa pagesë, lirimi nga taksat, rekrutimi. 4. Të pamundësohet edhe të pengohet propaganda kundër shpërnguljes. 5. Zbatimi i rreptë i të gjitha dispozitave mbi kolonizimin e viseve jugore, dhe 6. Nacionalizimi i emrave gjeografikë. Përveç këtyre dhe shumë formave të tjera, përkritazi me shpërnguljen e shqiptarëve ndërmjet Mbretërisë së Jugosllavisë dhe Republikës së Turqisë në vitin 1938 ishte lidhur konventa e njohur famëkeqe. Ndërsa duhet pranuar se qeveria jugosllave nuk dëshironte që shqiptarët të shpërngulen në Shqipëri, për shkak të rritjes së numrit të banorëve në Shqipëri dhe hyrjes në të të një elementi, i cili ishte i disponuar armiqësisht ndaj serbëve.⁴⁶

Gjenocidi serb gjatë Luftës së Dytë Botërore, 1939-1945

Sipas projektit të hartuar prej avokatit nga Sarajeva Stevan Moleviq, të titulluar “Serbia homogjene” i 30 qershorit 1941, parashihej që Serbia të përfshinte në lindje dhe në juglindje Kosovën dhe Maqedoninë, më tej pjesën veriore të Shqipërisë. Ndërkohë ai kërkonte shpërnguljen në masë të shqiptarëve nga rajonet, ku ata përbënin shumicën dërrmuese të popullsisë.⁴⁷ Në programet e çetnikëve më 1941 planifikohej: “*Kosova ka qenë serbe dhe ajo do të mbetet patjetër serbe, jo vetëm për nga pozita shtetërore juridike, por edhe nga struktura e popullsisë së vet, e cila duhet të jetë me shumicë*

⁴³ Noel Malcolm, Kosova një histori e shkurtër, Prishtinë, 1998, f. 290.

⁴⁴ Jusuf Osmani, Kolonizimi serb i Kosovës..., <https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=46>

⁴⁵ Po aty, f. 56.

⁴⁶ Po aty.

⁴⁷ Rexhep Qosja, Çështja shqiptare, historia dhe politika. Instituti Albanologjik, Prishtinë, 1994, f. 171

serbe”.⁴⁸ Ndërkaq, me ligjin mbi kolonizimin e brendshëm duhet të parashihet që shqiptarët, për shkaqe strategjike të transferohen në Srem, në Shumadi dhe në trevat e tjera, ku do të jenë të parrezikshëm dhe me kohë do të asimilohen. Agjentët e Drazha Mihailoviçit më 1941 paralajmëronin, se “*çetnikët do të çlironin Kosovën nga shqiptarët dhe të gjithë ata do t’i zhduknin, pa lënë njeri të gjallë*”.⁴⁹ Për Kishën Ortodokse Serbe dhe klerikët serbë “*shqiptarët ishin gjarpinj helmues që duheshin zhdukur, mbytur ose u duhej shtypur koka*”.⁵⁰

Sa programe duhen bërë akoma për shfarosje të shqiptarëve në trojet e tyre që të kuptohet përfundimisht se çfarë është gjenocidi dhe kur është gjenocid ndaj shqiptarëve?

Dokumentet diplomatike serbe argumentojnë sipas muajve, se nga dhjetori 1912 e deri në qershor të vitit 1914, në Anadoli janë deportuar 240 000 shqiptarë me 395 anije evropiane. Edhe 40 000 ishin shpërngulur përmes rrugëve jodetare. Në këtë kuotë nuk ishin llogaritur fëmijët nën 6 vjeç. Jugosllavia fitonte toka të liruara sa që me Ligjin e ri (1938), u parapaj: një familje shqiptare që nuk pranon shpërngulje t’i ketë vetëm 0,40 ari tokë, ndërsa çdo familje serbe, qoftë edhe me një anëtar mund t’i ketë 45 hektarë tokë pune dhe po aq kullota. Por shumëçka do të ndryshonte në ato vite të Luftës së Dytë Botërore, kur në Kosovë dhe viset e tjera shqiptare të pushtuara nën Jugosllavi, dolën në frontin e luftës formacionet partizane të Ushtrisë Nacional Çlirimtare të Kosovës, duke i rreshtuar këto treva shqiptare me bllokun antifashist ndërkombëtar, duke arritur që deri në fund të vitit 1944, të rreshtoheshin në këtë ushtri rreth 50 mijë veta, të gjithë shqiptarë, të cilët ia hoqën nga dora Serbisë Armën e shpërnguljes si bashkëpunëtorë të fashizmit, armë të cilën e kishte programuar për ta përdorur.

Por megjithatë Serbia edhe pse e thirrur në politikën e vetëvendosjes, për shqiptarët nuk lejoi që të kishte vetëvendosja, shkëputje apo bashkim me Shqipërinë. Përveç kësaj, shteti jugosllav i dalë nga lufta antifashiste, në vend që të mbronte qytetarët shqiptarë, do të amnistionin të gjitha njësitet çetnike që kishin bërë masakra mbi shqiptarët në trojet e pushtuara shqiptare. Për më tej udhëheqja serbe dhe jugosllave riaktivizoi programin e Vasa Çubrilloviçit, për shfarosjen e shqiptarëve, deri sa të zgjasin operacionet luftarake. Qartësisht shqiptarët e kuptuan se ku janë më 8 shkurt 1945, kur në Kosovë Tito do të vendoste diktaturën ushtarake. E në këtë

⁴⁸ Jusuf Osmani, Kolonizimi serb i Kosovës..., <https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=64>

⁴⁹ *Po aty*, f. 65

⁵⁰ *Po aty*,

rrjedhë deri në vitin 1966, shtabi i Aleksandër Rankoviqit, do t'i deportojë për në Turqi, mbi 400 mijë shqiptarë. Shpërngulje që u intensifikua nëpërmjet aksionit të mbledhjes së armëve më 1955/56, kur edhe po të mos kishe armë duhet ta gjeje, ta dorëzoje dhe të vuaje pasojat, ku shpërngulja ishte pasoja më e lehtë. Po kështu do të vijoje me inskenimin e Procesit të Prizrenit më 1956 që do të fillonte fushata për mbylljen e shkollave më 1957, për të kulmuar një vit më vonë, kur tërë pasuria e të shpërngulurve do të përvetësohet nga shteti e do t'u ndahet kolonëve sllavë. Do të bëhet sllavizimi i institucioneve administrative.⁵¹

Ligjet kundërshtiptare tregues të gjenocidit të shtetit serb ndaj tyre

Programi i punuar nga Vasa Çubrilloviqit “Problemi i pakicave në Jugosllavinë e re”, i miratuar nga shteti jugosllav i Titos, mes të tjerash thekson: “*Shqiptarët duhen akuzuar për bashkëpunëtorë të okupatorit dhe satelitëve të tij. Në bazë të asaj akuze, një pjesë të shqiptarëve duhet thjesht shpërngulur (dëbuar), një pjesë duhet transferuar në brendi të vendit që ata përgjithmonë aty do të humbin, sepse atje nëpërmjet të “integritit” ata do të bëhen ata çka nuk janë, ku nëpërmjet të fesë gradualisht do të serbizohen*”. Në anën tjetër, thekson më tutje Çubrilloviqi, “*pronat shqiptare duhet t'i marrin kolonët*”.⁵² Rol vendimtar, sipas Çubrilloviqit, kishte ushtria. Në mes tjerash ai propozon: “*Ushtria në kohën e operacioneve luftarake, duhet t'i spastrojë me plan dhe në mënyrë të pamëshirshme... ato vise që dëshirojmë t'i kolonizojmë me elementin tonë kombëtar...*”.⁵³

Në këtë kontest përkitazi me reformën agrare dhe kolonizimin duhet përmendur Ligjin mbi revidimin e ndarjes e tokës kolonëve në Maqedoni dhe në Krahinën e Kosovës e Metohisë, Ligji mbi reformën agrare dhe kolonizimin, Ligjin mbi ndarjen e tokave të braktisur të kolonëve, Ligji mbi reformën agrare dhe kolonizimin e brendshëm etj. Në këtë kohë filloi edhe konfiskimi i pronave të quajtura armiq të popullit, sidomos të atyre shqiptarë. Ligji mbi sekuestrimin e profilin të luftës të arritur gjatë kohës së okupimit të armikut, Ligji mbi kalimin në pronësi të shtetit të pasurisë së armiqve dhe sekuestrimin e pasurisë së personave të arratisur. Ligji mbi konfiskimin e pasurisë dhe ekzekutimin e konfiskimit, Ligji mbi vërtetimin

⁵¹ <https://www.radiokosovaelire.com/prof-dr-hakif-bajrami-vrasjet-masive-dhe-gjenocid-serb-kunder-shqiptareve-prej-vitit-1877-derin-ne-vitin-1999/> 21.03.2022

⁵² Jusuf Osmani, Kolonizimi serb i Kosovës., <https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=66>

⁵³ Po aty, f. 68

dhe ndryshimet e plotësimin e Ligjit mbi konfiskimin dhe ekzekutimin e konfiskimit, Ligji themelor mbi veprimin me posedimet pyjore të konfiskuara, Ligji mbi veprat penale kundër popullit dhe shtetit. Pra, konfiskimi ishte instrument juridik me të cilin pasuria private merrej në favor të shtetit, pa kurrfarë kompensimi.⁵⁴

Duhet përmendur Ligjin mbi shtetëzimin e ndërmarrjeve ekonomike dhe private. Shtetëzimi në kuptimin juridik ishte akt i njëanshëm i shtetit pushtues, sipas të cilit në mënyrë të dhunshme merrej nga pronari privat dhe kalon në pronësi të shtetit pasuria e një dege të ekonomisë së caktuar, me ose pa pagesë. Në vitin 1958 miratohet edhe Ligji mbi shtetëzimin e ndërtesave dhe dhënia me qira dhe të tokës ndërtimore.⁵⁵ Shpërngulja e shqiptarëve nga Kosova mori përmasa të gjera me intensitet të lartë, sidomos gjatë viteve '50 e '60 të shekullit XX. Gjatë këtyre viteve u shpërngulën në Turqi 283 000 shqiptarë, afër një e treta e popullsisë së kohës.⁵⁶

Pas demonstratave të rinisë e studentëve shqiptarë në vitin 1981, veprimet kundërshqiptare të Beogradit u intensifikuan. Kundër demonstruesve u përdor fjalori më fashist dhe u nxorën me mijëra vendime shoviniste e nacional-fashiste, si dhe u sanksionua dhuna. Pas kësaj kohe pushteti jugosllav e serb, i hyri planit të ri të ri/kolonizimit të Kosovës me popullsi sllave.

Për këtë qëllim ishte hartuar edhe "Platforma politike për Kosovën" e LKJ-së që parashihej kolonizimi i Kosovës përmes aksionit të kinse kthimit të serbëve dhe malazezëve. Pastaj, ishte hartuar Projekti për kthimin e rreth 200 000 serbëve e malazezëve për të jetuar në Kosovë. Ky projekt ishte një dokument, ku bëhej ngarkim kolonizues i Kosovës me serbë dhe me malazezë, përkundër faktit se Kosova kishte dendësinë më të madhe të popullsisë, 200 banorë/1 km² (dy herë e gjysmë më shumë se mesatarja në Jugosllavi).

Nga pushteti i asaj kohe ishte hartuar edhe i ashtuquajti Programi jugosllav për Kosovën, i datës 9 shkurt 1990. Nëpërmjet të këtij programi, pushtuesi mundohej të ndryshonte strukturën etnike duke vënë baraspeshë etnike në Kosovë, duke bërë presion që shqiptarët t'i lëshojnë vatrat e veta, ndërsa në vend të tyre të silleshin serbë e malazezë. Ai program synonte marrjen e masave konkrete në të gjitha fushat: politike, ekonomike, kulturore, arsimore, shëndetësore, gjyqësore, informative, të punësimit, të

⁵⁴ *Po aty*, f. 75

⁵⁵ *Po aty*.

⁵⁶ Jusuf Osmani, Kolonizimi serb i Kosovës., <https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=78>

urbanizmit, zhvillimit demografik etj. Programi i tillë i cili bartte një titull mjaft cinik “Programi për realizimin e paqes, lirisë, barazisë dhe prosperitetin e Kosovës”, i njohur si “Programi për Kosovën”, thjeshtë ishte program diskriminues dhe racist.⁵⁷

Më 6 gusht 1992, Serbia aprovoi një “Program për formimin e fondit për zhvillimin e Serbisë”, në të cilin siguroheshin mjetet për vazhdimin e fushatës së kolonizimit. Një ndër aktet juridike më ekstreme është “Ligji për Organizimin Territorial të Serbisë”. Sipas nenit 7 të këtij ligji “Qeveria e Serbisë mund t’ua ndryshojë emërtimin (toponimin) vendbanimeve ekzistuese sipas përcaktimeve me atë ligj, pas mendimit paraprak të marrë nga kuvendi i komunës”. Me dispozitat e nenit 73 të Ligjit në fjalë, kuvendet komunale detyrohen t’i “rishqyrtojnë emërtimet ekzistuese të vendbanimeve dhe të caktojnë emërtime të reja në afat prej një viti nga dita e hyrjes së tij në fuqi”. Kjo do të thotë se së pari përmes akteve juridike fillohet me sllavizimin e toponimisë autoktone shqiptare.⁵⁸

Në atë periudhë jepnin të gjithë propozime të ndryshme për kolonizimin e Kosovës: si propozimi për sjelljen e 400 000 serbëve nga Rumania, propozimi që kolonizimi i Kosovës të bëhet menjëherë, duke e bërë Prishtinën kryeqytet të Serbisë e të Jugosllavisë, ku do të barteshin institucionet shtetërore, shkollat ushtarake e policore, shumë oficerë, nëpunës, policë etj., me familje e tyre.⁵⁹

U nxor Ligji, i cili e përkufizonte shitblerjen e patundshmërisë. Sipas tij, mund të lejohej shitblerjen e patundshmërisë vetëm nëse vlerësohej se me atë nuk do të ndikojë në ndërrimin e strukturës etnike të popullsisë, ose shpërnguljen e popullit të caktuar. Ky ligj aplikohet vetëm për Kosovë, ndërsa “populli i caktuar” ishin serbët dhe malazezët. U dëbuan nga puna 130 000 të punësuar shqiptarë të Kosovës, nga 150 000 të tillë gjithsej. Funkcionet shtetërore, juridike, policore si dhe të gjitha në vendet udhëheqëse kaluan tërësisht në dorë të serbëve.⁶⁰

Qeveria serbe, kolonizimin e Kosovës me serbë dhe dëbimin e shqiptarëve e konsideronte si aksion të shenjtë kombëtar. Edhe pse në Kosovë kishte filluar lufta për çlirim kombëtar nga ana e popullatës shqiptare në krye me UÇK-në, ushtria, policia dhe paramilitarët serbë bënë gjenocid mbi popullsinë shqiptare, Serbia bënte plane dhe kishte hartuar projekte për këtë qëllim. Ajo kishte hartuar dokumentin “Propozim i masave

⁵⁷ Jusuf Osmani, Kolonizimi serb i Kosovës, Prishtinë, <https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=91>

⁵⁸ Po aty, f. 93

⁵⁹ Po aty.

⁶⁰ Po aty, f. 95

për zgjidhjen e problemeve aktuale në Kosovë e Metohi”), më 15 dhjetor 1998.⁶¹ Në hyrje të projektit propozohen masat adekuate, që duhet ndërmarrë shteti në këtë drejtim, ku më kryesoret vlerësohen:

- Vetëm serbët dhe malazezët e fortë dhe të organizuar mirë mundën me e mbrojt me sukses këtë pjesë të Serbisë. Për këtë shteti duhet urgjentisht të aprovojë planin për ngritjen ekonomike të popullatës serbo-malazeze në këto vise.

- Duhet që urgjentisht të kryhet ndërtimi i banesave të filluara në Kosovë me të gjitha aspektet. Mumentalisht ndërtohen rreth 1 300 banesa dhe ato duhet të kryhen në afatin sa më të shkurtër.

- Duhet të sigurohen mjete për ndërtimin e banesave dhe shtëpive të reja. Janë evidencuar se në trevën e Krahinës ka 4 286 familje serbo-malazeze të rrezikuara nga aspekti social dhe ato kryesisht në mjediset fshatare, të cilët jetojnë në objekte të papërshtatshme të banimit dhe në varfëri e mjerim.

- Në Kosovë ka 7 300 të interesuar për ndërtimin e shtëpive. Mendojmë se duhet të sigurohen troje me kushte shumë të volitshme.

- Ky është rasti që refugjatëve nga Bosnjë-Hercegovina dhe Kroacia, të cilët tani gjenden në vendosjet kolektive, t’u sigurohet banim i përhershëm dhe të lidhen për këto treva.

- Ndërtimi i banesave dhe i shtëpive në Kosovë do të sjellë edhe një numër të madh të serbëve dhe malazezëve, të cilët nuk janë gjetur në viset tjera të Serbisë.

- Ekziston mundësia reale që këtyre kategorive të popullsisë t’u ndahet toka punuese. Është konstatuar se në Krahinë ekzistojnë 44 529 ha, të cilët janë kryesisht në pronësi të kooperativave ose kombinateve bujqësore.

- Pjesa më e madhe e serbëve dhe e malazezëve punojnë në ndërmarrjet shoqërore dhe shtetërore. Pak janë ata, që merren me biznesin privat. Eksitojnë mjedise, ku të punësuarit me disa vite nuk kanë marrë të ardhura, që ka ndikuar në varfërimin e tyre. Për këtë arsye duhet të gjenden mjete për lëvizjen e prodhimtarisë në ato ndërmarrje, ku janë të punësuar serbët dhe malazezët.

- Duhet gjetur rrugë për stimulimin e serbëve dhe malazezëve për biznesin privat. Kjo mund të arrihet vetëm nëpërmjet lehtësimeve dhe benificioneve.

- Përkrahja institucionale e të gjitha formave të integritit të Kosovës me Serbinë, në funksion të ekzistimit të Kosovës në Serbi.

- Me qëllim të ndërrimit të pasqyrës etnike në Kosovë, ngritjes ekonomike të popullatës serbo-malazeze duhet domosdo që në shërbimet shtetërore dhe ndërmarrjet shtetërore të të punësuarve t’u caktohet “shtesa e Kosmetit”. Kjo do të ishte masë efikase stimuluese jo vetëm për ekzistencë, por edhe

⁶¹ Po aty, f. 100

për kolonizimin e këtyre viseve. Në të kaluarën kjo ka dhënë efekte të mëdha.

- Si masë me rëndësi shtetërore dhe çështje politike është matja e tokës dhe regjistrimi kadastral në Kosovë.

Propozohen edhe çështje të tjera, si krijimi i kushteve më të mira për shkollimin e fëmijëve serbë e malazezë, lidhjen urgjente të të gjitha vendbanimeve serbe me qendrat komunale me rrugë, furnizimin normal, vënien e telefonave, përmirësimin e sistemit të informimit etj. Të gjitha këto janë tregues të plotësimit të figurës së gjenocidit kundërshtuar me ligjet e gjithanshme shtetërore.

Vrasjet, masakrat, dëbimi masiv i shqiptarëve - gjenocid i pastër i shtetit serb i dokumentuar me ligje dhe plane gjatë Luftës Çlirimtare të Kosovës

Platforma antishqiptare e pushtetarëve serbë për asgjësimin e shqiptarëve ka gjetur zbatimin e saj në vazhdimësi kohore në të gjitha fushat e jetës shoqërore. Ajo ka pasur kulmet e veta herë në fushën ekonomike, herë në atë politike, herë në atë fetare apo në atë ushtarake, por vazhdimisht të gërshetuara. Planet serbe, kanë synuar zbrazjen e Kosovës nga shqiptarët. Për të arritur këtë qëllim, është masakruar gjithë ajo popullsi civile, si dhe është poshtëruar në mënyrë barbare, për të arritur te deportimi në drejtim të Shqipërisë, Maqedonisë e Malit të Zi, duke arritur në 75% në pranverën e vitit 1999, që është gjenocidi më masiv për një popull prej 2 mijë vjetësh përveç izraelitëve që janë deportuar deri në 90% para rreth 2 mijë vjetësh.

Lidhur me dëbimin e popullsisë shqiptare nga Kosova, Kadare shkruante: *“Duke u ndarë nga një natë e zezë tmerri, shqiptarët nuk duhet të harrojnë në jetë të jetëve atë që u ndodhi. Jo për të rënë në kurthin e urrejtjes shterpe, por për të çmuar e për ta mbrojtur më mirë jetën e tyre...”*.⁶² Deri në fillim të majit 1999, nga Kosova ishin përzënë rreth 730 000 shqiptarë. Prej tyre 605 000 u strehuan në Shqipëri, në Maqedoni, Mal të Zi, në Bosnjë-Hercegovinë, ndërsa 125 000 të tjerë në vende të ndryshme të Evropës dhe të Amerikës dhe Australisë. Po t’u shtohen këtyre refugjatëve edhe të ikurit deri më 1996, del se shovinizmi serb shpërnguli me dhunë deri në maj afro 1 000 000 shqiptarë të Kosovës ose më shumë se gjysmën e popullsisë shqiptare të këtyre trojeve. Rreth 700 000 shqiptarë u shpërngulën nga banesat dhe shtëpitë e tyre dhe u detyruan të jetonin në

⁶² Osmani Jusuf, Kolonizimi serb i Kosovës, Prishtinë, 2000,
<https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=113>

rajonet malore të Kosovës në një situatë dramatike.⁶³ Pra, nga 2 milionë qytetarë shqiptarë që kishte Kosova në atë periudhë, 1 milion e 700 mijë u shpërngulën, duke mbetur vetëm 300 mijë në trojet e tyre. Çka e shprehur në përqindje del se u shpërngulën brenda dhe jashtë Kosovës 85% e shqiptarëve, ndërsa jashtë Kosovës 50% e shqiptarëve.

Vlerësohet se gjatë luftës në Kosovë (mars 1998 - qershor 1999) sipas të dhënave jo të plota janë shkatërruar dhe djegur 204 285 shtëpi, banesa, lokale afariste, punëtori zejtare e fabrika, në 1 300 vendbanime të 29 komunave, 534 shkolla dhe 240 institucione shëndetësore, kurse 617 vendbanimeve u janë shkatërruar instalimet dhe objektet për furnizim me rrymë, ujë dhe kanalizim.⁶⁴ Prandaj duhet folur, duhet argumentuar dhe duhet kërkuar ndëshkimi i gjenocidit serb mbi shqiptarët, sepse siç ka thënë shkrimtari nobelist dhe i mbijetuari i holokaustit, Elie Wiesel “Është detyrë e të mbijetuarve që të japin dëshmi mbi atë çka ka ndodhur, sepse duhet që njerëzve t’u përkujtohet se këto gjëra mund të ndodhin sërish, se e keqja mund të përsëritet, e se urrejtja racore dhe adhurimi i dhunës ende jetojnë”.⁶⁵

Luftëtarja dhe studiuesja Fetnete Ramosaj do të theksonte se: *“Sado që dëshmitë faktike ... i kanë përmasat e historive të tmerrit e të barbarisë çnjerëzore, të aparteidit e të gjenocidit të pandëshkuar të Serbisë, saqë mendja e shëndoshë njerëzore nuk mund ta paramendojë se këtë mund t’ia ketë bërë njeriu-njeriut, megjithatë lirisht mund të themi se këto janë vetëm një pjesë e vogël e gjithë atyre akteve të tmerrshme të gjenocidit, të cilat Serbia i ka kryer ndaj shqiptarëve pa dallim moshe e gjinie, në gjithë hapësirën etnike shqiptare”*.⁶⁶ Ashtu sikurse vlerësohet se Serbia i ka fshehur humbjet e saj gjatë luftës në Kosovë. Familjarëve të të vrarëve në Serbi nuk ua ka treguar të vërtetën për humbjet që kanë pësuar në luftime me UÇK-në, prandaj tash këta të vrarë tenton t’i përdorë për qëllime dhe akuza të tjera për periudhën e pasluftës. Duke arritur deri te ngritja e Gjykatës Speciale për krimet e pretenduara të kryera nga UÇK-ja.

⁶³ Kosova në vështrim enciklopedik, Tiranë, 1999, f. 52.

⁶⁴ Osmani Jusuf, Kolonizimi serb i Kosovës, Prishtinë, 2000, <https://vdocuments.mx/kolonizimi-serb-i-kosoves-e-monsites1e-web-view-jusuf-osmani-u-lind-ne-albane.html?page=116>

⁶⁵ <https://kryeministri.rks-gov.net/kryeministri-kurti-ne-poklek-ky-vend-eshte-monument-dhe-deshmi-e-gjenocidit-serb-kunder-shqiptareve/> 16.03.2022

⁶⁶ <https://www.epokaere.com/gjenocidi-i-pandeshkuar-i-serbise-kunder-shqiptareve-gjate-luftes-ne-kosove-nuk-ishte-as-i-pari-as-i-rastit/> 16.03.2022

Planet dhe programet e ligjëruara të Serbisë për gjenocid ndaj shqiptarëve

Nuk ka shtet në botë si Serbia që t'i ketë bërë 35 programe për ta shfarosë një popull fqinjë siç ka bërë shteti i Beogradit ndaj shqiptarëve (1844-1999), - thekson prof. Hakif Bajrami. Vetëm një shifër: nga 1 914 turq, të regjistruar më 1948, më 1953 numri i tyre arrin në 54 000. Shpronëso, shpërngul dhe shfaros shqiptarë, ishte politika e shtetit serb. Shkombëtarizimi ka qenë mjaft efikas në këtë politikë. Në një dokument të Shtabit të Rankoviçit thuhet se për fillim përqindjen e popullsisë duhet ta sjellim në 49% shqiptarë, turq, romë, ashkali, egjiptas. Ndërsa serbët të jenë 51%. Më vonë kjo përqindje deri më 28 qershor 1999, parashihej të jetë simbolike, aty rreth 4%. *Në Kosovë, me qëllim të sllavizimit, u dërguan nëpunës, udbashë e policë, të cilët për një kohë rekorde (1981-1983), në Kosovë hapën 750 000 dosje kundër shqiptarëve. Adem Demaçi në atë kohë nga miqtë e tij në qeverisjen kulmore të pushtetit në Slloveni, do të merrte informatën shumë speciale se: “Milosheviqi ka për qëllim që më 28 qershor 1999 të festoj përvjetorin e fjalimit tij në Gazimestan, pa asnjë shqiptar në Kosovë”.*⁶⁷ Dhe ky është tregues i ligjërimit më të ri të gjenocidit serb mbi shqiptarët, për t'i zhdukur ata.

Për të kuptuar se si i arrijnë rezultatet serbet nëpër histori, le t'i referohemi akademikut serb Dobrica Qosiq, i cili thotë: *“Gënjejmë për të mashtruar veten, për të ngushëlluar tjetrin; gënjejmë nga keqardhja, gënjejmë nga turpi, për të inkurajuar, për të fshehur mjerimin tonë, gënjejmë nga ndershmëria. Gënjejmë për shkakun e lirisë. Gënjeshtra është një formë e patriotizmit serb dhe një konfirmim i inteligjencës sonë të lindur. Gënjejmë në mënyrë krijuese, imagjinare dhe inventive. Gënjeshtra është në vetë qenien e serbëve. Gënjeshtra është interesi serb i shtetit. Shumë herë në histori, gënjeshtra i ka shpëtuar serbët. Në këtë vend, secila gënjeshtër bëhet e vërtetë”.*⁶⁸ Ndërsa shqiptarët e kanë historinë e tyre të pastër, shqiptarët gjatë historisë së tyre, asnjëherë s'kanë tentuar të hartojnë plane për zhdukjen e ndonjë populli. Përkundër kësaj, serbët dhe politika e tyre zyrtare, vazhdimisht ka punuar në këtë drejtim, duke përpunuar e zbatuar plane të tilla, si.⁶⁹

⁶⁷ <https://drini.us/dy-shekuj-planifikim-te-gjenocidit-serb-per-shfarosjen-e-shqiptareve/> 16.03.2022

⁶⁸ <https://www.fjalaelire.com/post/e-v%C3%ABrteta-shqiptare-dhe-g%C3%ABnjeshtat-serbe-p%C3%ABr-gjenocidin-e-shqiptar%C3%ABve-ndaj-serb%C3%ABve> 16.03.2022

⁶⁹ Po aty.

- në vitin 1844, Ilija Garashanin përpilon programin ekspansionist të quajtur projekti i madh "Naçertanije" ;
- në vitin 1881, Serbia harton programin për dalje në det;
- në vitin 1908, Vlladan Gjeorgjeviqi harton programin për reformën agrare dhe kolonizimin e trojeve shqiptare;
- në vitin 1920, Serbia harton programin për likuidimin e shqiptarëve;
- në vitin 1937, Vasa Çubrilloviqi harton elaboratin për zhdukjen e shqiptarëve me dhunë dhe terror;
- në vitin 1939, Ivo Andriçi harton programin për shpërnguljen e shqiptarëve, zhbërjen e Shqipërisë dhe kolonizimin e trojeve shqiptare;
- në vitin 1941, kemi programin e Stefan Moleviqit, në të cilin parashihet zhdukja e Shqipërisë nga harta gjeografike dhe zhdukja e shqiptarëve;
- në vitin 1942, kemi programin e Drazha Mihajllloviqiti për zhdukjen e shqiptarëve dhe boshnjakëve të sanxhakut;
- në vitin 1944, Vasa Çubrilloviqi harton përsëri edhe një program për zhdukjen e shqiptarëve dhe kolonizimin e Kosovës;
- në vitin 1945, kemi programin e masakrave masive, si masakrën e Tivarit, e të tjera të tilla, duke bërë që deri më 1948 të vriten pa gjyq mbi 40 mijë shqiptarë;
- në vitin 1950, kemi programin jugosllav për shpërnguljen e shqiptarëve me dhunë;
- në vitin 1986, kemi Memorandumin e Akademisë serbe për “Kosovën serbe”;
- në vitin 1998-1999, kemi gjenocidin e Serbisë kundër shqiptarëve gjatë luftës në Kosovë.

Këto janë vetëm disa nga një numër i madh i programeve të tilla, të cilët janë zbatuar me shumë këmbëngulje për të shfarosur shqiptarët. Dhe mos të mendohet se kanë shfarosur pak, sepse kemi theksuar edhe më lart se prej vitit 1944 e deri më vitin 1999 janë shfarosur 77% e shqiptarëve që kanë lindur në trojet shqiptare të pushtuara nga Serbia e Jugosllavia.

Çfarë thotë e drejta ndërkombëtare dhe si ka vepruar Serbia ndaj shqiptarëve duke ligjëruar gjenocidin

Pranohet se armët⁷⁰, mund e duhet të përdoren duke zbatuar disa parime të cilat ndalojnë përdorimin e armëve që shkaktojnë lëndime të tepërta ose vuajtje të panevojshme, si dhe të armëve që për nga natyra janë të dëmshme, pasi është konstatuar se janë parime zakonore në çdo konflikt

⁷⁰ J.M.Henckaerts - Studim mbi të Drejtën Ndërkombëtare Humanitare Zakonore, https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/alb-irrc_857_henckaerts.pdf, f. 20

të armatosur. Veç kësaj, kryesisht në bazë të këtyre parimeve, praktika ka ndaluar një numër të armëve të veçanta në bazë të të Drejtës Ndërkombëtare Zakonore: helmim ose armët me helm, armët biologjike; armët kimike; mjetet për shpërndarjen e trazirave si metodë të luftës; herbicidet si metodë të luftës;⁷¹ plumbat që depërtojnë lehtë në trupin e njeriut; përdorimi i plumbave që shpërthejnë brenda trupit të njeriut; armët, efekti primarë i të cilave është që të plagosin me copëzat e vogla që nuk i zbulojnë as rrezet X në trupin e njeriut; objektet e minuara, që janë të lidhura me objektet ose personat që gëzojnë mbrojtje të veçantë sipas të Drejtës Ndërkombëtare Humanitare, ose objektet që mund t'i tërheqin civilët; dhe armët me lazer që në luftë synojnë dhe përdoren veçanërisht për shkaktimin e verbërisë së përhershme apo të dëmtimit të shqisës së të parit. Ashtu si dhe minat tokësore dhe armët ndezëse. Çfarë ka bërë Serbia?

Një vëmendje e veçantë duhet kushtuar edhe zvogëlimin të dëmtimeve nga minat tokësore. Kjo përfshin, bie fjala, parimin që pala në konflikt e cila i përdor minat tokësore duhet t'i shënojë vendet e minuara. Po kështu në fund të armiqësisë, pala në konflikt që i ka përdor minat tokësore, duhet t'i largojë apo t'i çmontojë ato, ose edhe ta lehtësojë largimin e tyre. Serbia vazhdon të vrasë edhe sot 25 vjet pas përfundimit të luftës me minat që ka lënë të fshehura.

Parimi i dallimit midis civilëve dhe luftëtarëve, ka disa rregulla, si:⁷²

1. Palët në konflikt kanë për detyrë të bëjnë dallimin ndërmjet civilëve dhe luftëtarëve. Sulmet mund të ndërmerren vetëm kundër luftëtarëve. Nuk duhet të bëhen sulme kundër civilëve.
2. Janë të ndaluara aktet ose kërcënimet me dhunë qëllimi primar i të cilëve është përhapja e terrorit midis popullatës civile.
3. Të gjithë anëtarët e forcave të armatosura të palëve në konflikt janë luftëtarë, me përjashtim të personelit mjekësor ose religjioz.
4. Forcat e armatosura të një pale në konflikt përbëhen prej të gjitha forcave të organizuara të armatosura, grupeve dhe njësive që janë nën komandën, e cila është përgjegjëse e asaj pale për udhëheqjen e vartësve.
- 5.

⁷¹ Ky rregull nënkupton referencën lidhur me një numër të rregullave të tjera të Drejtës Zakonore Ndërkombëtare, respektivisht, me ndalimin e armëve biologjike dhe kimike, ndalimin e sulmeve kundër vegjetacionit i cili nuk është objektiv ushtarak; ndalimin e sulmeve që mund të shkaktojnë humbje të rastësishme të jetës së civilëve, lëndimin e tyre, dëmtimin e objekteve civile, ose kombinimin e këtyre, të cilët parashikohet se mund të jenë më të mëdha e më të tepruara se avantazhi ushtarak i parashikuar konkret dhe i drejtpërdrejtë; dhe ndalimi i shkakimit të dëmtimit të madh, të gjatë dhe të gjerë të mjedisit natyror. Shih *ibid.*; Rule 76.

⁷² J.M.Henckaerts - Studim mbi të Drejtën Ndërkombëtare Humanitare Zakonore, https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/alb-irrc_857_henckaerts.pdf, f. 25 - 26

Civilët janë persona të cilët nuk janë anëtarë të forcave të armatosura.

Popullata civile përbëhet nga të gjithë personat të cilët janë civilë. 6. Civilët janë të mbrojtur nga sulmi, pos nëse në atë kohë nuk marrin pjesë drejtpërsëdrejti në armiqësi. 7. Palët në konflikt duhet që tërë kohën të bëjnë dallimin midis objekteve civile dhe objektivave ushtarake. Sulmet mund të ndërmerren vetëm kundër objektivave ushtarake. Nuk duhet të bëhen sulme kundër objekteve civile. 9. Objektet civile janë të gjitha objektet që nuk janë objektiva ushtarake. 10. Objektet civile janë të mbrojtura nga sulmet, pos nëse në atë kohë nuk janë shndërruar në objektiva ushtarake. 13. Ndalohen sulmet përmes bombardimeve me metoda ose mjete të cilat e konsiderojnë si objektivë të veçantë ushtarak një numër të ndarë dhe të dukshëm të objektivave të dalluara ushtarake të vendosura në qytet, qytezë, fshat ose rajon tjetër ku janë të përqendruar një numër i madh i civilëve ose objekteve civile. (Harta e zjarrit të artilerisë serbe në Kosovë në vitin 1997-1999, është dokumenti se si mund të shfaroset popullsia civile shqiptare në rastin në fjalë – KL). 14. Ndalohet ndërmarrja e sulmit nga i cili pritet të shkaktojë humbje të rastësishme të jetës së civilëve, lëndimin dhe plagosjen e tyre, dëmtimin e objekteve civile ose të gjitha këto, që do të ishte me përmasa të tepruara dhe në mospërputhje me avantazhin e parashikuar konkret dhe të drejtpërdrejtë ushtarak. 15.

Gjatë zhvillimit të operacioneve ushtarake duhet të ndërmerren masa të qëndrueshme me qëllim të kursimit të popullatës civile, civilëve dhe objekteve civile. Duhet të ndërmerren të gjitha masat e mundshme paraprake në mënyrë që të evitohen, ose së paku të zvogëlohen, humbjet e rastësishme të jetës së civilëve lëndimet dhe plagosjet e tyre dhe dëmtimi i objekteve civile. 35. Ndalohet sulmi kundër një zone të zgjedhur për strehimin e të plagosurve, të sëmurëve dhe civilëve nga pasojat e armiqësive. 38. Secila palë në konflikt duhet ta respektojë pronën kulturore: a. Kujdes të veçantë duhet kushtuar gjatë veprimtarive ushtarake shmangies nga dëmtimi i ndërtesave të dedikuara fesë, artit, shkencës, arsimit ose qëllimeve bamirëse dhe monumenteve historike, pos nëse ato nuk janë objektiva ushtarake. 40. Secila palë në konflikt duhet ta mbrojë pronën kulturore: b. Ndalohet çdo formë e vjedhjes, plaçkitjes, ose shpërdorimit, si dhe çdo akt i vandalizmit kundër pronës me një rëndësi tejet të madhe për trashëgimin kulturore të çdo populli. 41. Fuqia okupuese duhet të parandalojë eksportin e palejueshëm të pronës kulturore nga territori i pushtuar dhe ta kthejë pronën e eksportuar në mënyrë joligjore, autoritetit kompetent të territorit të pushtuar. Konventa Ndërkombëtare për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Racial, Miratuar dhe hapur për nënshkrim e

ratifikim nga Asambleja e Përgjithshme me Rezolutën e saj 2106 A (XX) të datës 21 dhjetor 1965 dhe hyrë në fuqi më 4 janar 1969, në neni 2, thotë:⁷³

1. Shtetet palë dënojnë diskriminimin racial dhe zotohen të ndjekin me të gjitha mjetet e përshtatshme dhe pa vonesë, një politikë të zhdukjes së çdo forme të diskriminimit racial dhe të ndihmojnë mirëkuptimin midis të gjitha racave. Për këtë qëllim: (a) çdo shtet palë zotohet se nuk do të kryej asnjë veprim apo praktikë të diskriminimit racial kundër personave, grupeve personash apo institucionesh dhe se do të sigurojë që të gjitha autoritetet publike dhe institucionet publike, kombëtare dhe lokale, t'i përmbahen këtij detyrimi; (b) çdo shtet palë zotohet se nuk do të inkurajojë, mbrojë apo mbështesë diskriminimin racial që zbatohet nga çfarëdo personi apo organizate; (c) çdo shtet palë duhet të marrë masa efektive për të rishikuar politikën qeveritare, kombëtare ose lokale, si dhe për të ndryshuar, shfuqizuar ose anuluar çdo ligj dhe çdo dispozitë që kanë për qëllim krijimin e diskriminimit racial apo përjetësimin e tij atje ku ekziston; (d) çdo shtet palë duhet që, me të gjitha mjetet e përshtatshme, duke përfshirë, kur e kërkojnë rrethanat, edhe legjislacionin, të ndalojë diskriminimin racial që zbatohet nga çfarëdo personi, grupi personash apo organizate dhe t'i japë fund atij; (e) çdo shtet palë zotohet se do të përkrahë, në rast nevojë, organizatat dhe lëvizjet integracioniste shumë racore, dhe mjetet e tjera për t'i zhdukur barrierat midis racave, dhe për të shkruajuar çdo gjë që synon forcimin e përçarjes raciale.

2. Shtetet palë, po qe se e kërkojnë rrethanat, do të marrin masa të posaçme dhe konkrete në fushën sociale, ekonomike, kulturore dhe në fusha të tjera, për të siguruar zhvillimin dhe mbrojtjen adekuate të disa grupeve racore apo individëve që bëjnë pjesë në këto grupe me qëllim që t'u garantojnë atyre gëzimin e plotë dhe të barabartë të të drejtave dhe të lirive themelore të njeriut. Këto masa kurrësi nuk duhet të kenë për pasojë ruajtjen e të drejtave të pabarabarta apo të veçanta për grupet e ndryshme racore pasi të jenë arritur objektivat që ato i kanë synuar. Sipas Komisionerit të Lartë të Kombeve të Bashkuara për Refugjatët (UNHCR), gjatë tre javëve të para të bombardimeve të NATO-s, 525,787 refugjatë nga Kosova vërshuan në vendet fqinje. Thuhet se forcat e qeverisë shpërngulën 862 979 shqiptarë etnikë nga Kosova dhe disa qindra mijëra të tjerë u zhvendosën brenda për brenda Kosovës, veç atyre që ishin zhvendosur para marsit 1999.⁷⁴ Vrasjet ishin pasojë e një plani më të gjerë operacionesh për të

⁷³ Qerim Qerimi & Remzije Istrefi & Flakron Sylejmani - Përmbledhje e marrëveshjeve dhe instrumenteve ligjore ndërkombëtare, Prishtinë më 2016, f. 68.

⁷⁴ Human Rights Watch (shikoni të drejtat njerëzore), NËN URDHRA: Krimet e Luftës në Kosovë, Tetor 2001,

<https://www.hrw.org/legacy/albanian/kosovo2001/summary.pdf>, f. 2

terrorizuar popullsinë që të largohej nga Kosova, duke përdorur ushtrinë, policinë dhe forcat paramilitare.⁷⁵ Shpërngulja me forcë ishte e organizuar mirë, gjë që tregon se ajo ishte planifikuar paraprakisht.⁷⁶ Qytete të mëdha u spastruan duke përdorur autobusë, trena dhe karvanë të gjata traktorësh që drejtoheshin drejt kufijve. Refugjatët u shtrënguan të largohen ose u transportuan në mënyrë të organizuar nga shteti në drejtim të kufijve, sipas një programi të përgatitur për shpërngulje me forcë dhe deportimi të karakterizuar nga një shkallë shumë e lartë koordinimi dhe kontrolli.⁷⁷

Human Rights Watch dokumentoi gjithashtu praktikën e njohur të spastrimit të identitetit: refugjatëve shpesh iu merreshin dokumentet e identitetit dhe detyroheshin të hiqnin targat nga makinat dhe traktorët e tyre para se të lejoheshin që të kalonin kufirin. Para se të arrinin kufirin, shumë shqiptarëve iu shkatërruan dokumentet personale, gjë që tregon se qeveria po përpiqej të bënte të pamundur kthimin e tyre.⁷⁸ Vrasjet e qëllimshme dhe të paligjshme të civilëve - ekzekutimet pa gjyq - ishin një pjesë e rëndësishme e fushatës së spastrimeve.⁷⁹ Fushatat hysterike të vrasjeve ndodhën nëpër komuna në periudha të qarta kohore, duke sugjeruar kështu ekzistencën e një urdhri strategjik për kryerjen e këtyre vrasjeve në zona të caktuara.⁸⁰

Përdhunimet dhe dhuna seksuale ishin gjithashtu komponentë të kësaj fushate. Përdhunimet ndaj shqiptarëve nuk ishin akte të rralla e të izoluara të kryera nga individë të forcave serbe dhe jugosllave, por instrumente për të terrorizuar popullsinë civile, për të zhvatur para nga familjet e këtyre vajzave dhe për t'i shtrënguar njerëzit të braktisin vatrat e tyre.⁸¹ Sipas një studimi të UNHCR-së, në nëntor të vitit 1999, pothuaj 40 për qind e të gjithë shtëpive të banimit në Kosovë ishin dëmtuar rënd ose shkatërruar plotësisht. Në qytetin e Pejës, u shkatërruan më shumë se 80 për qind e shtëpive të qytetit. Po ashtu u dëmtuan shkollat dhe xhamitë. Sipas një vlerësimi të Kombeve të Bashkuara për dëmtimet në 649 shkollat e Kosovës, më shumë se një e pesta e shkollave të përfshira në këtë vëzhgim ishin të dëmtuara rënd dhe më shumë se 60 për qind ishin të shkatërruara

⁷⁵ Po aty.

⁷⁶ Po aty.

⁷⁷ Po aty, f. 3.

⁷⁸ Human Rights Watch (shikoni të drejtat njerëzore), NËN URDHRA: Krimet e Luftës në Kosovë, Tetor 2001, <https://www.hrw.org/legacy/albanian/kosovo2001/summary.pdf>, f. 3

⁷⁹ Po aty.

⁸⁰ Po aty, f. 4.

⁸¹ Po aty.

plotësisht.⁸² Në të gjithë Kosovën, forcat serbe dhe jugosllave qëllimisht nxorën ujin e puseve jashtë përdorimit duke hedhur në to kimikat, kafshë të ngordhura, apo kufoma njerëzish.⁸³ Disa vullnetarë (kriminelë të nxjerrë nga burgju për të bërë krime në Kosovë - K.L.) treguan se ata ishin liruar nga burgjet në Serbi me kusht që ata të shërbenin në ushtri apo polici.⁸⁴ Ushtria jugosllave kontrollonte rrugët kryesore dhe kufijtë duke koordinuar dhe lehtësuar kështu spastrimin etnik. Policia dhe forcat paraushtarake u përfshinë në mënyrë më të drejtpërdrejtë në dëbimin e civilëve dhe shkatërrimin e fshatrave, për të cilën kishin mbështetjen e artilerisë së ushtrisë. Gjatë këtyre operacioneve burrat veçoheshin nga gratë dhe fëmijët për t'u marrë në pyetje për UÇK-në dhe ekzekutoheshin në vend.⁸⁵

Periodha e pasluftës shënoi qindra ngritje në detyrë dhe shpërblime për personelin e policisë dhe ushtrisë.⁸⁶ Vetëm dekorata deri në vitin 2020 çdo ushtarak e polic që kanë marrë pjesë në luftë në Kosovë në vitet 1997-1999, kanë marrë secili nga 3 copë, pa folur për shpërblime e gradime, të cilat janë dhënë sipas nivelit të krimeve që kanë bërë mbi shqiptarët, sipas parimit sa më të mëdha krimet aq më të larta gradat dhe funksionet.

Konventa e Gjenevës për përmirësimin e gjendjes së të plagosurve dhe të sëmurëve në forcat e armatosura në luftë e 12 gushtit të vitit 1949, thekson qartë:⁸⁷ në Neni 3, vihet detyrë: Në rast të një konflikti të armatosur i cili nuk ka karakter ndërkombëtar në territorin e njërës nga Palët e Larta Kontraktuese, secila palë në konflikt është e detyruar të zbatojë, si minimum, dispozitat e mëposhtme: (1) Personat që nuk janë të përfshirë direkt në armiqësi, përfshirë edhe pjesëtarët e forcave të armatosura që kanë dorëzuar armët dhe personat e paafte për të luftuar për shkak të një sëmundje, plagë, privim të lirisë, ose për ndonjë arsye tjetër, do të trajtohen në çdo mundësi në mënyrë njerëzore, pa ndonjë dallim të pafavorshëm bazuar në racën, ngjyrën, fenë ose bindjen, gjininë, lindjen ose pronën, ose ndonjë standard tjetër të ngjashëm. Për këtë qëllim, për personat e lartpërmendur, janë të ndaluara dhe ndalohen në çdo kohë dhe në çdo vend veprimet e mëposhtme: (a) plagosje për jetën dhe integritetin trupor, në veçanti të gjitha format e vrasjeve, gjymtimit, mizorisë dhe torturës; b) marrja e pengjeve; c) shkelja e dinjitetit personal, në veçanti trajtimi fyes dhe poshtërues; (d) shqiptimi dhe ekzekutimi i dënimeve pa gjykim të mëparshëm nga një gjykatë e rregullt, shoqëruar nga çdo garanci gjyqësore e njohur nga popujt e civilizuar si të domosdoshme. (2) Të plagosurit dhe

⁸² Po aty, f. 5.

⁸³ Po aty.

⁸⁴ Po aty.

⁸⁵ Po aty, f. 6.

⁸⁶ Po aty, f. 8.

⁸⁷ Konventa (e parë) e Gjenevës për përmirësimin e gjendjes së të plagosurve dhe të sëmurëve në forcat e armatosura në luftë e 12 gushtit të vitit 1949, neni 3.

të sëmurët do të pranohen dhe do të kujdesen.

Një organizatë humanitare e paanshme, siç është Komiteti Ndërkombëtar i Kryqit të Kuq, mund t'ua ofrojë shërbimet e saj palëve në konflikt. Palët në konflikt do të përpiqen, me anë të marrëveshjeve të posaçme, të sjellin në fuqi të gjitha ose një pjesë të dispozitave të kësaj Konvente. Dhe më tej në nenin 19 vijohet kështu:⁸⁸ *“Institucionet e përhershme dhe njësitë e lëvizshme sanitare të Shërbimit Sanitar nuk mund të jenë në asnjë rast objekt sulmimi, por Palët në konflikt në çdo kohë do t'i respektojnë dhe mbrojnë ato. Nëse bien në duart e palës kundërshtare, ato mund të vazhdojnë punën e tyre derisa Forca që i ka kapur ata të sigurojë kujdesin e duhur për të plagosurit dhe të sëmurët që gjenden në ato institucione dhe njësi”*.

Mbështetur në këto kërkesa të të drejtës ndërkombëtare, vlerësojmë se shteti serb e jugosllav në Kosovë, gjatë Luftës Çlirimtare të Kosovës në vitet 1997-1999, me ushtrinë, policinë, paramilitarët, kriminelët dhe civilët e armatosur, të gjithë rreth 150 mijë forca të armatosura, nuk ka zbatuar asnjë nga këto kërkesa, përkundrazi, ka bërë të kundërtën e kërkesave të parashtruara në këto ligje ndërkombëtare. Dhe gjithë krimet i ka bërë me programe, plane dhe urdhra të para përpunuara me kujdes për të arritur synimin gjenocidal të shfarosjes së shqiptarëve në trojet e tyre etnike. Prandaj edhe bëhet plotësisht i qartë përfundimi se gjenocidi serb ndaj shqiptarëve në Kosovë në të gjitha kohët është një veprimtari e ngritur në ligj, duke krijuar të plotë portretin e gjenocidit shtetëror e kombëtar mbi shqiptarët.

⁸⁸ Po aty, neni 19.

